

BE-A0511_107673_105782_DUT

Inventaris van de vereniging
Volksopbeuring afdeling Mechelen, 1916-
1918.

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	9
Raadpleging en gebruik:	10
Voorwaarden voor de raadpleging:	10
Voorwaarden voor de reproductie:	10
Fysieke kenmerken en technische vereisten:	10
Toegangen:	10
Aanwijzingen voor het gebruik:	10
Geschiedenis van archiefvormer en archief:	11
Archiefvormer:	11
Naam:	11
Geschiedenis:	12
Algemeen:	12
Volksopbeuring, arrondissement Mechelen:	12
Kolenverdeeling voor Vlaanderen, bijkantoor Willebroek:	15
Verdeelingsmagazijnen, arrondissement Mechelen:	17
Vlaamsch Propagandabureel voor het arrondissement Mechelen:	18
Verenigingen (Vlaamsche Kring voor Taal en Volk Willebroek, Gewestelijke Groenigherwacht van Willebroek en Omstreken, Waakt Vlaanderen Mechelen):	20
Bewijsstukken bij de gerechtelijke dossiers van leden en sympathisanten van Volksopbeuring, Verdeelingsmagazijnen, Kolenverdeeling, Propagandabureel en andere activistische organisaties in het arrondissement Mechelen:	21
Bevoegdheden en activiteiten:	22
Volksopbeuring:	22
Kolenverdeeling voor Vlaanderen:	24
Verdeelingsmagazijnen:	25
Archief:	25
Geschiedenis:	25
Van de Commissie voor het Oorlogsarchief naar het Rijksarchief Antwerpen:	25
Herkomst en aard van de stukken:	27
Inhoud en structuur:	29
Inhoud:	29
Algemeen:	29
Persoonsdossiers:	30
Taal en schrift van de documenten:	30
Ordering:	30
Algemeen:	30
Volksopbeuring:	31
Kolenverdeeling:	31
Verdeelingsmagazijnen:	32
Propagandabureel:	32
Archivalia van verenigingen:	32
Bewijsstukken bij de gerechtelijke dossiers:	32
Stukken zonder aanwijsbaar verband met het bestand:	33

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	35
I. Volksopebeuring, arrondissement Mechelen.....	35
A. Mechelen.....	35
1. Archiefstukken.....	35
a. Algemeen.....	35
b. Afdelingen.....	35
2. Documentatie en stempels.....	35
B. Puurs.....	36
1. Archiefstukken.....	36
a. Algemeen.....	36
b. Afdeling Handel.....	36
(1) Briefwisseling en aankondiging.....	36
(2) Boekhouding en goederenadministratie.....	36
c. Afdeling Liefdadigheid.....	37
d. Afdeling Soldatentroost.....	38
2. Documentatie en stempels.....	38
35 - 41 "Documenten gevoegd aan het verslag van de politiecommissaris van Puurs", documentatie toegevoegd aan het strafdossier door de politiecommissaris van Puurs. [1919.].....	38
C. Willebroek.....	39
1. Archiefstukken.....	39
a. Algemeen.....	39
47 - 52 Formulieren voor inschrijving als lid van Volksopebeuring, met statuten. [Mei 1918] en [1918?].....	39
b. Afdeling Handel.....	40
60 - 64 Lidkaarten geordend naar winkelkaartnummer. [1918.].....	40
c. Afdeling Soldatentroost.....	41
d. Afdeling Volksontwikkeling.....	41
2. Documentatie en stempels.....	41
D. Lier.....	41
E. Peulis.....	42
1. Archiefstukken.....	42
a. Algemeen.....	42
b. Afdelingen.....	42
F. Niet nader te lokaliseren stukken.....	43
II. Kolenverdeelning voor Vlaanderen, bijkantoor Willebroek.....	44
A. Organisatie.....	44
1. Briefwisseling.....	44
a. Algemeen.....	44
b. Briefwisseling met overkoepelende organen.....	44
c. Briefwisseling met andere bijkantoren.....	45
2. Boekhouding en Financiële verantwoording.....	45
B. Taakuitvoering.....	45
1. Bevrachting.....	45
2. Verdeling.....	46
a. Algemeen.....	46
117 - 119 Registers van de lossing van schepen en de bestemming van de geloste kolen. Mei-oktober 1918.....	46
b. Kleine bedrijven.....	47
c. Kolenhandelaars.....	47
III. Verdelingsmagazijnen, arrondissement Mechelen.....	50
A. Kanton Mechelen.....	50
1. Organisatie.....	50

a. Briefwisseling.....	50
(1) Algemeen.....	50
(2) Briefwisseling met overkoepelende organen.....	50
b. Centrale boekhouding.....	50
153 - 155 Kwitanties. Juni-november 1918.....	51
2. Taakuitvoering.....	51
a. Algemeen.....	51
b. Coördinatie van de goederenverdeling.....	51
B. Kanton Puurs.....	53
1. Organisatie.....	53
a. Algemeen.....	53
b. Briefwisseling.....	53
(1) Algemeen.....	53
(2) Briefwisseling met overkoepelende organen.....	54
(3) Briefwisseling met vertrouwensmannen.....	54
c. Centrale boekhouding.....	55
2. Taakuitvoering.....	56
a. Goederenadministratie.....	56
(1) Suiker.....	56
206 - 210 Verslagen van de suikerverdeling van de gemeenten in het kanton Puurs, met een samenvattend verslag van B. Smet. Juli-november 1918.....	56
(2) Broodbeleg.....	57
223 - 225 Verslagen van de verdeling van honing in de gemeenten van het kanton Puurs, met een samenvattend verslag door B. Smet. Augustus-oktober 1918.....	58
(3) Lucifers.....	58
(4) Carbuur.....	59
b. Verdelingsadministratie.....	59
(1) Aankondiging.....	59
(2) Verdeling van goederen in de gemeente Puurs.....	60
242 - 243 Verkooplijst van boter genoteerd per (gezinskaart)nummer. 1918.....	60
244 - 245 Verkooplijsten van diverse goederen genoteerd per (gezinskaart)nummer. 1918.....	60
C. Kanton Willebroek.....	61
1. Goederenadministratie.....	61
2. Verdelingsadministratie.....	62
269 - 270 Gezinskaarten geordend naar gezinskaartnummer. 1918.....	62
D. Niet nader te lokaliseren stukken.....	63
276 - 288 Verkoopbewijzen van de verdeling van goederen door de Verdelingsmagazijnen van Volksopbeuring van een ongeïdentificeerde gemeente. 1918.....	63
IV. Vlaamsch propagandabureel voor het arrondissement Mechelen.....	65
A. Briefwisseling en adresgegevens.....	65
B. Aantekeningen, knipsels en drukwerk.....	65
297 - 298 Vlugschriften, aantekeningen en omslagen. 1918-1919.....	65
V. Archivalia van verenigingen: de vlaamsche kring voor taal en volk Willebroek, de gewestelijke Groeningherwacht van Willebroek en omstreken, waakt Vlaanderen Mechelen.....	66
A. Vlaamsche kring voor taal en volk Willebroek.....	66
B. De gewestelijke groeningherwacht van Willebroek en omstreken.....	66
C. Waakt Vlaandere Mechelen.....	66

VI. Bewijsstukken bij de gerechtelijke dossiers van leden en sympathisanten van volks-opbeuring, verdeelingsmagazijnen, kolenverdeeling, propagandabureel en andere activistische organisaties in het arrondissement Mechelen.....	67
A. Persoonlijke stukken & documentatie.....	67
1. Stukken van F. Aerts.....	67
a. Persoonlijke stukken.....	67
(1) Privéleven.....	67
(2) Openbaar leven: secretaris van de Dienst Pensioenen op het Ministerie van Wetenschappen en Kunsten.....	67
b. Documentatie.....	67
2. Stukken van J. Aspers.....	68
3. Stukken van K. Boeren.....	68
a. Algemeen.....	68
b. Briefwisseling van J. Ursi.....	68
327 - 330 Ingekomen brieven en lijsten van de leiders van de bijkantoren. 1917-1918.....	68
c. Briefwisseling van K. Boeren.....	69
4. Stukken van F. Bogaerts.....	69
a. Persoonlijke stukken.....	69
b. Documentatie.....	69
5. Stukken van E. Bosserez.....	69
6. Stukken van G. Burssens.....	70
a. Persoonlijke stukken.....	70
(1) Privéleven.....	70
(2) Openbaar leven.....	70
b. Documentatie.....	70
7. Stukken van J. Ceuremans.....	71
a. Persoonlijke stukken.....	71
b. Documentatie.....	71
8. Stukken van F. Delvaen.....	71
a. Persoonlijke stukken.....	71
(1) Privéleven.....	71
(2) Openbaar leven.....	72
(a) Belastingontvanger in de gemeente Onze-Lieve-Vrouw-Waver.....	72
(b) "Abteilungschef im Ministerium der Wissenschaften und Künste für das Flämische Verwaltungsgebiet".....	72
(c) Voorzitter van de vereniging Volksopebeuring.....	72
(d) Hoofdopsteller van de activistische Mechelse krant De Beiaard.....	72
(e) Secretaris van het Algemeen Nederlandsch Verbond, Tak Mechelen.....	72
b. Documentatie.....	72
379 - 382 Verzamelde documentatie betreffende de Vlaamsche Landsbond. 1916 en [ca. 1910-1918?].	73
383 - 391 Verzamelde documentatie betreffende de vernederlandsing van de Gentse universiteit. 1910-1917 en [ca. 1910-1918?].	73
392 - 405 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse eisen. 1910-1918 en [ca. 1910-1918?].	74
406 - 420 Verzamelde tijdschriften en kranten. 1911-1918.....	75
9. Stukken van L. De Rooy.....	76
a. Stukken van de organisatie Volksopebeuring te Heist-op-den-Berg.....	76
b. Documentatie.....	77
10. Stukken van V. De Vogelaere.....	77

a. Privéleven.....	77
b. Stukken betreffende de hulpcomiteiten in Lier.....	77
11. Stukken van E. Gepts.....	78
a. Persoonlijke stukken.....	78
b. Documentatie.....	78
435 - 440 Verzamelde documentatie betreffende het onderwijs en de strijd om de vernederlandsing van de Gentse universiteit. 1916-1918....	78
441 - 446 Verzamelde documentatie betreffende de Vlaamse kwestie. 1916-1918.....	79
12. Stukken van K. Gillis.....	79
a. Persoonlijke stukken.....	79
b. Documentatie.....	79
13. Stukken van A. en L. Huygens.....	79
14. Stukken van K. Moeremans.....	80
a. Persoonlijke stukken.....	80
b. Documentatie.....	80
455 - 458 Documentatie over de Vlaamse strijd, in beslag genomen op 1 december 1918. 1916-1918.....	80
15. Stukken van T. Morel.....	80
a. Persoonlijke stukken.....	80
b. Documentatie.....	80
460 - 464 Verzamelde documentatie betreffende de Vlaamse kwestie. 1917-1918 en [ca. 1910-1918?].	80
16. Stukken van J. Otquet.....	81
a. Persoonlijke stukken.....	81
b. Documentatie.....	81
468 - 471 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1917-1918.....	81
472 - 477 Verzamelde tijdschriften en kranten. 1917-1918.....	82
17. Stukken van K. Paaps.....	82
18. Stukken van W. Pasteyn.....	83
19. Stukken van L. Peeters.....	83
20. Stukken van J. Reyniers.....	83
21. Stukken van B. Smet.....	83
a. Persoonlijke stukken.....	83
(1) Privéleven.....	83
(2) Openbaar leven: stukken betreffende Volksopebeuring (en Verdeelingsmagazijnen).....	83
493 - 506 Stukken betreffende Volksopebeuring, afdeling Mechelen, gemeente Rijmenam (Peulis). 1918, [ca. 1910-1918?].	84
b. Documentatie.....	85
508 - 521 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1915-1918 en [ca. 1910-1918?].	85
522 - 524 Verzamelde kranten. 1917-1918.....	87
22. Stukken van L. Smets.....	87
a. Persoonlijke stukken.....	87
b. Documentatie.....	87
527 - 529 Programma's van volksvoordrachten georganiseerd door stad Mechelen. 1917-1918.....	87
530 - 545 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende politieke stromingen. 1916-1918 en [ca. 1910-1918?].	87
23. Stukken van J. Somers.....	89
24. Stukken van H. Van Der Haeghen.....	89

a. Privéleven.....	89
b. Openbaar leven: als student [studieprefect (?)] van het Koninklijk Atheneum in Mechelen.....	89
25. Stukken van P. Van Der Zeypen.....	89
a. Stukken betreffende de drukkerij.....	89
565 - 569 Aantekeningen bestemd voor drukwerk. [1918].....	89
573 - 576 Inventaris van affiches opgemaakt door het parket van Mechelen. 1918.....	90
b. Documentatie.....	90
577 - 581 Verzamelde pamfletten en kranten betreffende de Vlaamse kwestie. 1917-1918.....	90
26. Stukken van A. Van Hilst.....	91
27. Stukken van A. Vercammen.....	91
a. Persoonlijke stukken.....	91
b. Documentatie.....	91
B. Verzamelde documentatie.....	91
1. Documentatie verzameld door J. Bedeschi.....	91
2. Documentatie verzameld door F. Bernabé.....	92
3. Documentatie verzameld door A. Bogaerts.....	92
336 - 344 Verzameld drukwerk betreffende de Vlaamse kwestie. 1909-1918 en [ca. 1910-1918?].....	92
4. Documentatie verzameld door E. Keyser.....	93
5. Documentatie verzameld door L. Thijs.....	93
547 - 549 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1918 en [ca. 1910-1918?].....	93
6. Documentatie verzameld door A. Van Acker.....	94
550 - 560 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1916-1918 en [ca. 1910-1918?].....	94
7. Documentatie verzameld door E. Van Hoogembert.....	95
8. Documentatie verzameld door A. Vervloet.....	95
589 - 591 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1917 en [ca. 1910-1918?].....	95
VII. Stukken zonder aanwijsbaar verband met het bestand.....	96
A. Delen.....	96
B. Losse stukken.....	96
C. Documentatie.....	97
1. Foto's.....	97
2. Tijdschriften.....	98
3. Vlugschriften en pamfletten.....	98
a. Betreffende de Vlaamse kwestie.....	98
b. Evangelies met beschouwing: "De Goede Boodschap...".....	99
4. Literatuur.....	99

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

Vereniging Volksopeuring afdeling Mechelen

Periode:

1916-1918

Archiefbloknummer:

BE-A0511.660

Omvang:

- Laatste bestanddeelnummer: 641.00
- Omvang geïndexiseerd: 5.11 m

Archiefbewaarplaats:

Rijksarchief te Antwerpen

Archiefvormers:

Volksopeuring, afdeling Mechelen, 1916-1918

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

Aangezien de stukken in dit archiefbestand ouder zijn dan 30 jaar, zijn ze vrij raadpleegbaar. De onderzoeker dient evenwel een verklaring op erewoord te ondertekenen waarin hij er zich toe verplicht geen gegevens te publiceren die een schending van de persoonlijke levenssfeer zouden kunnen inhouden. Verder zijn bij de raadpleging van dit archiefbestand ook de bepalingen van het leeszaalreglement van het Rijksarchief (Ministerieel Besluit van 19 september 2011 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van de leeszaal van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën) van toepassing.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

FYSIEKE KENMERKEN EN TECHNISCHE VEREISTEN

Enkele bescheiden zijn in slechte staat, ingevolge vocht.

TOEGANGEN

Deze inventaris vervangt een oude toegang van J. De Smet (zie archiefgeschiedenis). De concordantie met de oude nummers is opgenomen als bijlage. De (vermoedelijke) gerechtelijke nummers die aanwezig waren, zijn aangeduid in het overzicht van de archiefvormers.

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

Tussen de verscheidene archiefvormers was er sprake van een grote verwevenheid en interferentie. Het archief van 'Volksopbeuring, arrondissement Mechelen' bijvoorbeeld, wordt best aangevuld met het archief van de 'Verdeelingsmagazijnen, arrondissement Mechelen' en met diverse persoonlijke dossiers. In de inventaris is telkens een verwijzing opgenomen.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Volksopbeuring, arrondissement Mechelen.

Kolenverdeeling voor Vlaanderen, bijkantoor Willebroek

Verdeelingsmagazijnen, arrondissement Mechelen.

Vlaamsch Propagandabureau voor het arrondissement Mechelen.

Vlaamsche Kring voor Taal en Volk Willebroek.

Gewestelijke Groenigherwacht van Willebroek en omstreken.

Waakt Vlaanderen Mechelen.

Documenten uit gerechtelijke dossiers van leden en sympathisanten van Volksopbeuring, Verdeelingsmagazijnen, Kolenverdeeling, Propagandabureau en andere activistische organisaties in het arrondissement Mechelen.

Aerts F.

Aspers J.

Bedeschi J.

Bernabé F.

Boeren K.

Bogaerts A.

Bogaerts F.

Bosserez E.

Burssens G.

Ceurremans J.

Delvaen F.

De Rooy L.

De Vogelaere V.

Gepts E.

Gillis K.

Huygens A.

Huygens L.

Keyser E.

Moeremans K.

Morel T.

Otquet J.

Paaps K.

Pasteyn W.

Peeters L.

Reyniers J.

Smet B.

Smets L.

Somers J.

Thijs L.

Van Acker A.

Van Der Haegen H.

Van der Zeypen P.
Van Hilst A.
Van Hoogembert E.
Vercammen A.
Vervloet A.

GESCHIEDENIS

ALGEMEEN

Het bestand vormt een conglomeraat van min of meer verwante archiefvormers. Het bestand kreeg oorspronkelijk de naam "Volksopebeuring (en ondergeschikte besturen) Mechelen" als benaming. Maar deze vlag dekt veel meer lading. De eigenlijke archiefvormers zijn:

- 1) de afdelingen van Volksopebeuring in het arrondissement Mechelen,
- 2) Kolenverdeeling voor Vlaanderen, bijkantoor Willebroek,
- 3) de afdelingen van de Verdeelingsmagazijnen in het arrondissement Mechelen, en
- 4) het Vlaamsch Propagandabureau voor het arrondissement Mechelen.

De eerste drie archiefvormers zijn nauw met elkaar verbonden. Kolenverdeeling voor Vlaanderen en de Verdeelingsmagazijnen zijn immers zelfstandige afdelingen van de activistische organisatie Volksopebeuring. In oktober 1918 worden de Verdeelingsmagazijnen helemaal zelfstandig ten opzichte van Volksopebeuring. Het Vlaamsch Propagandabureau daarentegen staat institutioneel wel volledig los van deze organisatie. Daarnaast bevat dit conglomeraat nog enkele stukken van verenigingsarchieven: de Vlaamse Kring voor taal en volk Willebroek, De gewestelijke Groeningherwacht van Willebroek en Omstreken en Waakt Vlaanderen Mechelen. Ten slotte zijn er de vele bewijsstukken uit de gerechtelijke dossiers van leden en sympathisanten van Volksopebeuring, Verdeelingsmagazijnen, Kolenverdeeling, Propagandabureau en andere activistische verenigingen in het arrondissement Mechelen.

VOLKSOPBEURING, ARRONDISSEMENT MECHELEN

De oprichting, uitbreiding en het einde van Volksopebeuring ¹

1 Gebaseerd op: VANDEWEYER L., Volksopebeuring, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998; VAN HOORICK K., Het activisme te Mechelen 1914-1918. Een microstudie over de organisatie en de impact op lokaal niveau, UGent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, 1993, p. 122-123; VAN HOORICK K., Het activisme te Mechelen (1914-1918), in Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis, 1993, XXIV, p. 508-512; BRANTS M., Activisme en activisten te Antwerpen (1914-1918). Analyse van houdingen en motieven, UGent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, 1980; VAN HOORICK K., De humanitaire kant van het activisme: de vereniging Volksopebeuring te Mechelen, in Wetenschappelijke Tijdingen, 1994, LIII, p. 99-112; VANDEWEYER L., Taalstrijd en Volksgezondheid, in Wetenschappelijke Tijdingen, 2007, LXVI, 2, p. 137-139; VANDEWEYER L., Volksontwikkeling, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998; VANACKER D., Het activistisch avontuur, Gent, 1991, p. 97-101; COOL K., Het

Volksopbeuring, "Vereniging tot stoffelijke en zedelijke volksverheffing" was een caritatieve vereniging die tijdens de Eerste Wereldoorlog actief was. Ze vormde de Vlaamse (activistische) versie van het Nationaal Hulp- en Voedingscomité. Dit comité werd gesteund en gefinancierd door de Belgische regering, en de leiding was grotendeels in handen van de Waalse en Fransgezinde burgerij. De flaminganten richtten met Volksopbeuring in 1915 een alternatieve organisatie op. De arts August Doussy was de stuwende kracht achter het initiatief.² Al vóór de oorlog was hij in Kortrijk met de organisatie gestart. Vanuit Gent, waar Reimond Speleers het boegbeeld was, verspreidde de vereniging zich verder over Vlaanderen.³ Hippoliet Meert zocht later steun bij de Duitse bezetter.⁴ In 1916 werd Volksopbeuring door de Duitse overheid erkend en gesteund.⁵ De Duitsers wilden immers maar al te graag de invloed van het Nationaal Hulp- en Voedingscomité indammen. In de ogen van velen werd Volksopbeuring zo een activistisch propaganda-instrument.⁶

In de meeste steden begon Volksopbeuring met de uitbouw van een afdeling 'Soldatentreust'. Deze afdeling zond hulppakketten en lectuur naar Vlaamse krijgsgevangenen in Duitsland. Daarnaast zette Volksopbeuring in op caritatief werk zoals kinder- en zuigelingenbescherming, volksvoeding en bijstandverlening aan oorlogsweduwen. Ook lieder- en voordrachtavonden, leergangen en kinderoortjes stonden op het programma. Onder de noemer "Volksontwikkeling" konden deze initiatieven zelfstandig georganiseerd worden, ofwel als plaatselijke afdeling van Volksopbeuring.

Al deze liefdadige initiatieven werden mogelijk gemaakt door financiële steun vanuit Nederland. Het Hollandsch steuncomité zamelde deze steun in en was de stuwende kracht achter de oprichting en werking van de vereniging. Het Hollandsch steuncomité was de vrucht van de samenwerking tussen de

leven van de Vlaamse krijgsgevangenen in Duitsland in de Eerste Wereldoorlog, Brussel, 2002, p. 54-55.

2 G. Doussy (5/01/1881- 28/11/1948). Doussy, een Kortrijkse arts, was sociaal bewogen én zette zich in voor de vernederlandsing van het hoger en middelbaar onderwijs. In 1913 richtte hij te Kortrijk - met toestemming van het gemeentebestuur - het ziekenfonds "Helpt Elkander" op en in 1914 volgde de vereniging "Volksopbeuring". Zijn activistisch engagement werd uitgesproken als docent aan de Von Bissing Universiteit en lid van de Raad van Vlaanderen. Na de Eerste Wereldoorlog werd hij veroordeeld, maar hij zou steeds blijven opkomen voor zijn zaak, een onafhankelijk Vlaanderen. Zie: MAES S., DOUSSY Gustaaf, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 982-983.

3 De oogarts Reimond Speleers was actief bij de Vlaamse Natuur- en Geneeskundige Congressen en de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding. Tijdens de Eerste Wereldoorlog koos hij voor het activisme en werd decaan van de medische faculteit aan de Von Bissing Universiteit.

4 H. Meert (1/04/1865- 20/11/1924). Hij was de neef van Leo Meert, bezieler van de vereniging "Volksopbeuring". Als stichter van het Algemeen Nederlands Verbond was H. Meert weliswaar begaan met de Vlaamse kwestie, maar dan wel verbonden met de zaak België. Toch verzeilde hij in het activisme: secretaris van de Hogeschoolbond, later hoogleraar van die Gentse Universiteit, werkzaam op het Ministerie van Kunsten en Wetenschappen en lid van de Raad van Vlaanderen. Na de oorlog vluchtte hij naar Nederland. Zie: BEYERS-BELL J., MEERT Hippoliet, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 2017-2018.

5 Op 18 april 1916 in het etappegebied en op 2 september 1916 in het gouvernement-generaal. De Duitsers zagen pas dan het politieke belang van de vereniging in. Zie: VANACKER, Het activistisch avontuur, p. 99.

6 VANDEWEYER, Volksopbeuring, p. 3545-3546.

Vlaming Leo Meert en de Nederlander Leo Simons, directeur van de Wereldbibliotheek.

In de nazomer van 1917 werd Volksopbeuring omgevormd tot een samenwerkende vennootschap met aandeelhouders. Ondertussen had Volksopbeuring ook een interessante troef in handen gekregen. Van de Duitse bezetter had ze het monopolie op de Kolenverdeeling in Vlaanderen gekregen. Daarna verwierf ze nog andere monopolies, zoals dat op de suiker- en honingverdeling. Kolenverdeeling en de Verdeelingsmagazijnen functioneerden op zelfstandige basis. Op die manier wilde de bezetter het activisme versterken ten aanzien van het Nationaal Hulp- en Voedingscomité.

Het einde van de Eerste Wereldoorlog betekende meteen ook het einde van de collaborerende organisatie. De actieve leden werden gerechtelijk vervolgd voor landverraad.

Karel Angermille en Leo Meert bouwden Volksopbeuring uit.⁷ Onder hun impuls werden verschillende afdelingen opgericht. Afdelingen in grote steden leverden financiële steun voor de oprichting van afdelingen in kleinere steden. De afdeling Antwerpen ondersteunde actief de oprichting van verschillende afdelingen, bijvoorbeeld in Diest, Leuven, Lier, Mechelen, Turnhout, Vilvoorde, Kapellen, Ekeren, Kontich, Willebroek en Boom. Zo kreeg Volksopbeuring Mechelen in oktober 1916 haar eerste voorschot.⁸

Al deze afdelingen, met elk hun eigen invulling, maakten een centraal bureau noodzakelijk. In 1917 werd in de Wetstraat in Brussel het hoofdkantoor opgericht met Leo Meert aan het hoofd. Jef Hellemans en Ruth Klop jr. namen later de leiding van de liefdadige instelling, die naast de samenwerkende vennootschap Volksopbeuring kwam te staan.

Volksopbeuring Puurs en Heist-op-den-Berg zijn later, onder impuls van Mechelen, opgericht. Door het centrale bestuur werden de verschillende afdelingen in het district Mechelen gegroepeerd. Heist-op-den-Berg, Puurs, Willebroek, Lier en Mechelen bleven autonoom bestaan, maar het bestuur van afdeling Mechelen kreeg een delegerende en controlerende functie.

Onafhankelijk van elkaar bestonden in 1916 en 1917 de afdelingen van Volksopbeuring in Willebroek, Lier en Mechelen. In 1918 kwamen daar de afdelingen Puurs en Heist-op-den-Berg⁹ bij. Lier en Mechelen startten beide met een afdeling Soldatentrost, en hun werking breidde gauw uit. Volksopbeuring Willebroek ontstond parallel met de oprichting van Kolenverdeeling voor Vlaanderen.¹⁰

Onderafdelingen in het arrondissement Mechelen

7 ADVN, Volksopbeuring afdeling Antwerpen, verslag van de werkzaamheden, documentatiemap 300/2(K).

K. Angermille (27/10/1873- 14/11/1938), lees meer: BAEYENS A., VANDEWEYER L., DE WEVER B., ANGERMILLE Karel, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p.2789-2799.

L. Meert (26/08/1880- 13/08/1963) Neef van Hippoliet Meert. Lees meer in: VANDEWEYER L., MEERT (-de Mullewie) Leo, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p.2020-2021.

8 RAA, VO Mechelen, nr. 1

9 De archiefstukken van Volksopbeuring Heist-Op-Den-Berg zijn aangeslagen bij L. De Rooy. Dat dossier is intact bewaard onder de persoonlijke archieven van L. De Rooy: nrs. 421-424.

10 Cf. infra.

Mechelen: Mechelen, Bonheiden, Heffen, Hombeek, Leest, Rijmenam, O.L.V. Waver, Walem.

Lier: Lier, Berlaar, Kessel, Nijlen.

Heist-op-den-Berg: Heist-op-den-Berg, Beersel, Booischot, Itegem, Schriek, Wiekevorst.

Puurs: Puurs, Bornem, Ruisbroeck, Mariekerke, Sint-Amands, Liezele.

Duffel: Duffel en Sint-Katelijne Waver

Willebroek: Willebroek, Blaasveld en Tisselt.

In Mechelen, Lier, Heist-op-den-Berg, Puurs en Willebroek is een afdeling van Volksopbeuring. In Rijmenam (Peulis) en in Schriek zijn vertrouwensmannen voor Volksopbeuring aangeduid en winkels van de afdeling handel geopend." (minuut uitgaande brief van 20 mei 1918 van Frans Delvaen, voorzitter Volksopbeuring Mechelen, aan het hoofdbestuur in Brussel, RAA, VO Mechelen, nr. 1)

In Lier bestond al sinds 20 september 1916 een lokale afdeling van Volksopbeuring, met Felix Timmermans als boegbeeld. ¹¹In oktober 1916 richtte de Jong-Vlaming Lode Peeters een plaatselijke afdeling van Volksopbeuring in Mechelen op. De meeste afdelingen van Volksopbeuring waren in handen van gematigde 'unionistische' activisten. Peeters was echter erg anti-Belgisch en bovendien pro-Duits. In 1917 moest hij de fakkel doorgeven aan de meer gematigde Frans Delvaen. ¹²In Willebroek waren het J. Reyniers, Karel Moeremans en J. Smets die in 1917 initiatief namen tot de oprichting van de vereniging Volksopbeuring.

KOLENVERDEELING VOOR VLAANDEREN, BIJKANTOORWILLEBROEK

¹³De Duitse regering richtte in september 1917 de Landeskohlenverteilungsstelle op. Zij moest de steenkool rantsoeneren en verdelen over de bevolking. Brandstof was immers zeer belangrijk. De kolenschaarste in de winter van 1916 maakte duidelijk dat er iets moest worden gedaan. Met de Landeskohlenverteilungsstelle voorzag de Duitse regering een oplossing voor de winter van 1917. De Landeskohlenverteilungsstelle werd een centraal organisme in Duitsland en de bezette gebieden, waarbij de distributie werd uitbesteed aan plaatselijke instellingen. Het Vlaamse luik werd toevertrouwd aan het bestuur van Volksopbeuring, met de opdracht een instelling op te richten voor de verdeling van steenkool. Leo Meert kreeg de leiding over wat Kolenverdeeling voor Vlaanderen ging heten.

Dat net Volksopbeuring deze taak toebedeeld kreeg, was evident. Op die manier kon het Nationaal Comité immers worden tegengewerkt. Om evident propagandistische redenen moest de invloed van dat Nationaal Comité worden

11 SOMERS M., Timmermans en het Liers activisme, in Jaarboek 1991 van het Felix Timmermans genootschap, Lier, 1991, p. 17-38.

12 RAA, VO Mechelen, nr. 1.

13 Gebaseerd op: SABBE E., TALLIER P., Inventaire des archives de la Kolenverdeeling voor Vlaanderen, Brussel, 1998, p. 6; VANDEWEYER L., Kolenverdeeling voor Vlaanderen en de financiering van het activisme, in Wetenschappelijke Tijdingen, 1991, L, 1, p. 7-27; VANDEWEYER L., Kolenverdeeling voor Vlaanderen, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 1737.

teruggedrongen.¹⁴ De Duitse bezetter keek daarom uit naar medewerkers die de belangrijke taak van de steenkolenverdeling op zich kon nemen. De Flamenpolitik had ondertussen een hoogtepunt bereikt en de keuze van de Duitsers viel dan ook op Volksopbeuring.

Leo Meert en andere vertrouwensmannen werden uitgenodigd om samen rond de tafel te zitten.¹⁵ Uiteindelijk werd in september 1917 Kolenverdeling voor Vlaanderen opgericht. De instelling was verbonden aan Volksopbeuring, maar kon wel een zelfstandige werking ontplooiën. Leo Meert werd aangesteld als 'afgevaardigde-beheerder'.

Velen zagen in Kolenverdeling voor Vlaanderen een instrument om het activisme te financieren. Dankzij de monopoliepositie die Kolenverdeling voor Vlaanderen verwierf, kregen de activisten een machtsmiddel in handen. Kolenverdeling voor Vlaanderen was bijgevolg een ideale aanvulling van Volksopbeuring. In zijn bijdrage over Leo Meert verwoordde Luc Vandeweyer het als volgt: "Via een door de bezetter toegekende monopoliepositie werd dit een apparaat waardoor hij duizenden mensen aan het activisme kon binden en grote winsten kon boeken die hij voor zijn politieke doeleinden hoopte aan te wenden".¹⁶

Leo Meert had van Volksopbeuring een uitgebreid netwerk gemaakt en ook Kolenverdeling voor Vlaanderen was van bij aanvang een groot netwerk, want kolen had bijna iedereen nodig. De gemeenten fungeerden als tussenschakel in het systeem. De gemeenten betaalden aan de Kolenverdeling de nodige rantsoenen vooruit en moesten daarna zelf deze kosten terugvorderen. Een boycot door de bevolking werd op die manier een stuk minder eenvoudig. Vanuit Brussel werden opzichters gestuurd die per Kreits moesten toezien op de goede gang van zaken. Per kanton werd een leider aangesteld en per gemeente een correspondent. Daarnaast werden overal kolenhandelaars en schippers aangenomen die moesten instaan voor het transport van de kolen. Deze werden zorgvuldig gekozen en waren bij voorkeur Vlaamsgezind. Toch ondervond het systeem heel wat tegenwind. Het waren vooral de Belgische steenkoolmijnen die de Kolenverdeling voor Vlaanderen dwarsboomden. Zij gingen over tot een efficiënte boycot. De Waalse steenkoolmijnen leverden enkel kolen van minder goede kwaliteit af. Daarom moest de bezetter Duitse kolen invoeren om Kolenverdeling te redden, wat natuurlijk een nadeel betekende voor Duitsland.

14 Het nationaal comité of Comité National de Secours et d'Alimentation was samengesteld uit Belgicistische industriëlen en politici van diverse strekking. In de eerste plaats waren zij een organisatie die in hulpverlening en voeding voorzag, maar daarnaast deden ze discreet aan politiek. Ze werden gesteund door de gevluchte Belgische regering. Het comité had door hun monopolie op de distributie van levensmiddelen heel veel macht. Een vereniging als Volksopbeuring probeerde deze macht te breken. Ook de Duitsers vonden dat de macht van het comité moest ingeperkt worden. In Berlijn was het immers belangrijk geworden een zekere aanhang in de bezette gebieden op te bouwen. De Flamenpolitik was er op gericht de Vlamingen tegen de Belgische regering uit te spelen. Zie: VANACKER, Het activistisch avontuur.

15 Volgens K. Angermille, secretaris, kwam het initiatief tot oprichting van een kolencentrale in Vlaanderen van de activisten zelf: "de schandalige misbruiken en de zwendelhandel in brandstoffen zette ons aan tot handelen". Ze hebben zelf gevraagd Kolenverdeling voor Vlaanderen aan Volksopbeuring toe te vertrouwen. ANGERMILLE K., De lotgevallen van een Activist. Van Antwerpen naar Antwerpen! 1914-1929, Antwerpen, 1931, p. 131-133.

16 VANDEWEYER, Meert (-de Mullewie) Leo, p. 2021.

Op 17 september 1917 werd in het district Mechelen een omzendbrief verzonden naar alle 'vertrouwenslieden' van Volksopbeuring. Per kanton werd een leider voor Kolenverdeeling voor Vlaanderen gezocht. J. Reyniers was vertrouwensman van Volksopbeuring Willebroek en reageerde op de omzendbrief. Hij stelde zich kandidaat als leider van het bijkantoor Willebroek. Hij kreeg uiteindelijk de opdracht om de verdeling in het kanton Willebroek in goede banen te leiden. Zijn werkgebied omvatte de gemeenten Willebroek, Blaasveld, Bornem, Breendonk, Heindonk, Hingene, Puurs, Lippelo, Mariekerke, Oppuurs, Liezele, Ruisbroek, Sint-Amands, Tisselt en Weert. 'Kanton Willebroek' was hier dus ruim opgevat: ook het kanton Puurs ressorteerde onder de omschrijving Willebroek. In oktober had Reyniers al voor elke gemeente een correspondent gevonden. De raderen van de machine konden beginnen draaien. Reyniers leidde tot november 1918 de Kolenverdeeling voor Vlaanderen in Puurs en Willebroek.¹⁷

VERDEELINGSMAGAZIJNEN, ARRONDISSEMENT MECHELEN

¹⁸Vanaf juni 1918 kreeg Volksopbeuring van de Duitse bezetter het beheer over de bedelingen die voorheen door de gemeentemagazijnen werden uitgevoerd. Het ging over de verdeling van suiker, kunsthoning en confituur. Om deze waren te verkrijgen, moest je geen lid zijn van Volksopbeuring. Tot dan toe gebeurde de bedeling van deze gerantsoeneerde waren door de Verdeelingsmagazijnen van de stad in samenwerking met het Nationaal Hulp- en Voedingscomité. Onder de nieuwe regeling bleef het gemeentebestuur verplicht om het kapitaal te leveren voor de bevoorrading. Het verbaast geenszins dat deze regeling in de steden op heel wat protest stuitte. Maar de Duitse bezetter was vastbesloten en belegde samen met Volksopbeuring enkele vergaderingen om alles in goede banen te leiden. De werking van Volksopbeuring situeerde zich voornamelijk in de steden. Met het beheer van deze magazijnen, kreeg Volksopbeuring een hoogst interessante troef in handen. De verdeling van de goederen in kwestie gold immers voor elke gemeente.

De organisatie van de Verdeelingsmagazijnen kwam maar moeizaam op gang. In iedere gemeente stelde Volksopbeuring vertrouwensmannen aan die de verdeling moesten regelen. Dat vergde een hele organisatie. Het was vooral de afdeling Handel van Volksopbeuring die zich hiermee bezig hield en ervoor zorgde dat de verantwoordelijken en de vertrouwensmannen werden benoemd (zie bijlage 1).

De winst van de Verdeelingsmagazijnen was, net als de winst van de afdeling Handel, bestemd voor de liefdadigheidswerken van de vereniging Volksopbeuring. Om bij de afdeling Handel te kopen moest men evenwel lid zijn van Volksopbeuring, terwijl het niet nodig was lid te zijn om de goederen van de Verdeelingsmagazijnen te verkrijgen. De bevolking had recht op deze

¹⁷ RAA, VO Mechelen, nr. 90.

¹⁸ Gebaseerd op de eindverhandeling van K. Van Hoorick. Zij baseerde zich o.a. ook op de notulen van de gemeenteraden in Mechelen Stadsarchief Mechelen, Modern Archief, vak 35 (1918). Zie: VAN HOORICK, Het activisme te Mechelen 1914-1918. Een microstudie, p. 180-181.

waren.

In de maanden juni tot september 1918 was de vermenging tussen Volksopebeuring en Verdeelingsmagazijnen zeer reëel. Om de bevolking tevreden te stellen, verdeelden de leiders van Volksopebeuring waarschijnlijk aan de ganse bevolking goederen die oorspronkelijk uitsluitend voor leden bestemd waren, zoals lucifers en boter. Toch hield het hoofdbestuur vast aan een duidelijk administratief onderscheid tussen de afdeling Handel en de Verdeelingsmagazijnen. De lokale bestuurders namen dat echter niet altijd zeer nauw.¹⁹

In september 1918 kwam er echter een duidelijkere scheiding en op 1 oktober 1918 werden de Verdeelingsmagazijnen zelfs volledig zelfstandig.²⁰ Het kapitaal van de Verdeelingsmagazijnen werd vanaf oktober 1918 ook niet langer door de gemeenten verstrekt. Voortaan kwam de financiële steun van de "Verwaltungschef für Flandern". Aangezien de Verdeelingsmagazijnen voortaan 'neutraal' stonden tegenover Volksopebeuring, konden de leiders niet in beide organisaties actief zijn. Zo nam Frans Delvaen, als beheerder van de Verdeelingsmagazijnen in het arrondissement Mechelen, ontslag in Volksopebeuring Mechelen. Vanaf oktober werden de verdelingen ook strikter vastgelegd. Volksopebeuring mocht lucifers, tabak en havervlokken verdelen, terwijl de magazijnen suiker, "broodsmeesel", carbuur en haver verspreidden. Aan het hoofd van de Verdeelingsmagazijnen in Mechelen kwam vanaf oktober 1918 een beheerraad te staan. Deze was samengesteld uit personen die al verantwoordelijk waren in Mechelen, Puurs, Duffel, Heist-op-den-Berg, Willebroek en Lier. De algemeen beheerder werd ook F. Delvaen. De beheerraad kwam tweemaal per maand samen. De hoofden van elke afdeling leidden hun afdeling op een zelfstandige manier. Zij rekenden op het einde van de maand af met F. Delvaen en vervolgens ging de winst naar de Zivilkommissar. Ook de wedden werden door de Zivilkommissar samengesteld. Deze nieuwe zelfstandigheid duurde niet lang. Het einde van de oorlog betekende immers meteen het einde van de vereniging. Bovendien waren al vele leiders gevlucht, waardoor de verdelingen in oktober en november in het gedrang kwamen.

VLAAMSCH PROPAGANDABUREEL VOOR HET ARRONDISSEMENT MECHELEN

²¹Het Centraal Vlaamsch Propagandabureau werd in augustus 1917 opgericht door de Raad van Vlaanderen. Het Propagandabureau in Brussel vormde het centrum en het secretariaat van de activistische propaganda. De Brusselse,

¹⁹ RAA, VO Mechelen, nrs. 143-290.

²⁰ RAA, VO Mechelen, nr. 487. Het aanhoudende protest van de bevolking en de wankelende organisatie van Volksopebeuring leidden waarschijnlijk tot deze scheiding. VAN HOORICK, Het activisme te Mechelen 1914-1918. Een microstudie, p. 183.

²¹ Gebaseerd op VAN HOORICK, Het activisme te Mechelen 1914-1918. Een microstudie, p. 122-123.; VAN HOORICK K., Het activisme te Mechelen (1914-1918), in Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis, 1993, XXIV, p. 508-512; VAN ACKER, Het activistisch avontuur; FAINGNAERT A., Verraad of zelfverdediging? Bijdrage tot de geschiedenis van de strijd voor de zelfstandigheid van Vlaanderen tijdens de oorlog 1914-1918, Antwerpen, 1932; VANDEWEYER L., Centraal Vlaamsch Propagandabureau, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 705-706.

katholieke flamingant Arthur Faingnaert coördineerde de dienst.²² Het Propagandabureel werd gefinancierd door de bezetter. Met die steun betaalde Faingnaert de drukkers- en personeelskosten en was hij in staat een uitgebreid netwerk van propagandaburelen in Vlaanderen op te zetten.

Bij het Centraal Vlaamsch Propagandabureel waren vier afdelingen actief: Documentatie, Propagandaschriften, Volksvergaderingen en Verweer. Het Centraal Propagandabureel, het 'middencomité', onderhield nauwe contacten met elk provinciaal comité. Die stuurden op hun beurt per arrondissement of kanton een aantal plaatselijke burelen aan. De plaatselijke burelen waren relatief vrij in hun organisatie. De acties en resultaten varieerden dan ook van plaats tot plaats.

Op 9 september 1917 vroeg Alfred Bogaerts²³, de propagandist van het Propagandabureel voor het arrondissement Mechelen, een onderhoud met Lode Peeters²⁴ over de stichting van een Mechelse afdeling. Het Propagandabureel voor het arrondissement Mechelen was namelijk in Lier gevestigd. Lode Peeters trommelde daarop de activistische verenigingen in Mechelen - Jong Vlaanderen, de Vlaamsch Landsbond en Groeningherwacht - op voor een gesprek. Al op 16 september was het Mechels Propagandabureel een feit en werd Lode Peeters als voorlopige voorzitter aangesteld. Een week later werd het definitieve bestuur gekozen, met Frans Delvaen²⁵ als voorzitter en F. Bedeschi²⁶ als secretaris.

Het Mechels Propagandabureel was in het begin afhankelijk van het arrondissementeel bureel in Lier. Het Mechels bureel verzorgde de propaganda in Mechelen en Puurs, terwijl het Lierse bureel instond voor Lier, Heist-op-den-Berg, Willebroek en Duffel. Vanaf december 1917 wilden enkele leden van het Mechels bureel een meer autonome koers varen en richtten de Arrondissementsbond op. Pas in februari erkende Brussel H. Deckers als propagandist van deze afdeling. Vermoedelijk groeiden de Arrondissementsbond en het Mechels Propagandabureel naar elkaar toe en vormden zij samen het Vlaamsch Propagandabureel voor het arrondissement Mechelen. In 1918 werd Jan-Baptist Bellefroid²⁷ leider van het Arrondissementsbureel en Antoon Wolfs secretaris.²⁸ Het Mechels bureel was afhankelijk van de Vlaamsche Propagandabureel Centrale voor de provincie Antwerpen en van het centrale bureel in Brussel.

22 A. Faingnaert (4/01/1883-4/01/1971). Korte biografie zie: BUNING L., VAN HEES P., Faingnaert Arthur L., in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 1110-1111.

23 RAA, VO Mechelen, nrs. 336-344.

24 RAA, VO Mechelen, nrs. 484-485 (en archief van Volksopbeuring, arr. Mechelen).

25 RAA, VO Mechelen, nrs. 365-420 (en archief van Volksopbeuring, arr. Mechelen).

26 RAA, VO Mechelen, nrs. 313-314.

27 Bellefroid (29/12/1888-17/01/1971). Lees meer over J. Bellefroid in: VAN HOORICK K., Bellefroid Jan Baptist, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Tielt, 1998, p.454.

28 A. Wolfs (14/09/1886-22/01/1973). Lees meer over A. Wolfs in: WOUTERS N., Wolfs Antoon, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 3769-3770.

VERENIGINGEN (VLAAMSCHE KRING VOOR TAAL EN VOLK WILLEBROEK, GEWESTELIJKE GROENINGERWACHT VAN WILLEBROEK EN OMSTREKEN, WAAKT VLAANDEREN MECHELEN)

²⁹De Vlaamse Kring voor Taal en Volk Willebroek en De Gewestelijke Groeningherwacht van Willebroek en omstreken valt moeilijk te duiden zonder twee belangrijke activisten in Willebroek te vermelden: Karel Moeremans en Louis Smets.

Karel Moeremans was leraar in Willebroek, Antwerpen en Boom. In de Eerste Wereldoorlog werd hij samen met Louis Smets activistisch propagandist in Willebroek. Hij was leider van het plaatselijke kantoor van Volksopeuring, maar was daarnaast ook zeer actief in de activistische Willebroekse verenigingen Vlaamse Kring voor Taal en Volk en de Groeningherwacht.

³⁰Moeremans volgde in de Vlaamse Kring voor Taal en Volk Julius De Wit op als voorzitter om vanaf dan een nauwe samenwerking aan te gaan met Volksopeuring. De Vlaamse Kring verzorgde leergangen voor 'beschaafde uitspraak van het Nederlandsch' en richtte 'ontwikkelingsavonden' in. De Vlaamse Kring schaarde zich op politiek vlak duidelijk achter de Raad van Vlaanderen. ³¹

In Willebroek Moeremans was ook lid van de Groeningherwacht, waarvan Louis Smets secretaris was. De Groeningherwacht was opgericht in Antwerpen in 1909. Het was een levensbeschouwelijk neutrale "Vlaamsgezinde jongemannenvereniging". ³²Tijdens de oorlog ontstond het geografisch veel uitgebreidere Verbond van Groeningherwachten. ³³De afdeling in Willebroek werkte nauw samen met het propagandacomitee van Mechelen en Antwerpen. Ze deelde brochures uit en richtte meetings in.

In december 1916 richtten enkele studenten in Mechelen de vereniging Waakt Vlaanderen op. ³⁴Deze naamkeuze was waarschijnlijk gebaseerd op de oproep van August Borms in Het Handelsblad van 23 januari 1915 onder de titel "Vlamingen waakt". Op 17 februari herhaalde hij zijn waarschuwing in Het Vlaamsche Nieuws. ³⁵In de vereniging Waakt Vlaanderen konden de leden vrij voor hun activistisch gedachtegoed uitkomen. In de statuten van hun vereniging stelden de oprichters hun structuur en werking vast. De vereniging bestond uit een voorzitter, een ondervoorzitter, een schrijver en een penningmeester. Deze bestuursleden werden gekozen onder de leden van de vereniging. Tussen december 1916 en februari 1917 was Jaak Ceurremans voorzitter. ³⁶Daarna nam Hendrik Van Der Haeghen het van hem over. Waakt

29 Meer over L. Smet(s) en K. Moeremans, zie in deze inventaris: nrs. 525-545 en nrs. 454-458.

30 MERTENS H., WOUTERS N., Moeremans Karel, in: Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 2068.

31 RAA, VO Mechelen, nr. 299.

32 Algemene gegevens over "Groeningherwacht" gebaseerd op: BOEY M., VAN HEES P., Groeningherwacht, in Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt, 1998, p. 1358.

33 RAA, VO Mechelen, nr. 301.

34 Gebaseerd op: RAA, VO Mechelen, nrs. 302 en 303.

35 WILS L., De Vlaamse Beweging in het kader van de nationale beweging, Leuven, 1977, p. 96. Uit: VAN HOORICK K., Het activisme te Mechelen 1914-1918. Een microstudie, p. 189.

36 Zie: RAA, VO Mechelen, 358-364.

Vlaanderen was dus vooral een gesloten discussiegroep voor gelijkgestemde studenten. ³⁷Jozef Otquet maakte als afgevaardigde van Waakt Vlaanderen deel uit van het Propagandabureau Mechelen. ³⁸

BEWIJSSTUKKEN BIJ DE GERECHTELIJKE DOSSIERS VAN LEDEN EN SYMPATHISANTEN VAN VOLKSOPBEURING, VERDEELINGSMAGAZIJNEN, KOLENVERDEELING, PROPAGANDABUREEL EN ANDERE ACTIVISTISCHE ORGANISATIES IN HET ARRONDISSEMENT MECHELEN

Toen Duitsland zich op 18 november 1918 overgaf, betekende dat meteen ook het einde van het activisme. ³⁹Reeds voor de oorlog bestond er een wettelijke basis om het incivisme te bestraffen. Deze wettelijke basis werd tijdens de oorlog door de regering in Le Havre herwerkt en verruimd. ⁴⁰De besluitwetten van 11 oktober 1916 maakten het Krijgsgerecht bevoegd. Het was bij voorbeeld verboden "dagbladen, vlugschriften, geschriften, tekeningen, prenten, uit te geven [...] van aard om de vijand voordeel bij te brengen of een ongelukkige invloed uit te oefenen op de troepen en de bevolking. De regering is er toe gemachtigd de omloop van zulke geschriften te beletten". De voorziene straf bedroeg drie maanden tot een jaar opsluiting. De belangrijkste besluitwet was deze van 8 april 1917, volledig afgestemd op bestraffing van het activisme. Aan het strafwetboek werd een artikel 118bis toegevoegd: "wordt gestraft met dwangarbeid van 15 tot 20 jaren, al wie met een kwaad opzet 's vijands politieke plannen in de hand heeft gewerkt, heeft deelgenomen aan het vervormen door de vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, de getrouwheid der burgers jegens de Koning en de Staat in oorlogstijd aan het wankelen heeft gebracht".

Volgens M. Deckers, die de strafrechtelijke repressie van het activisme onderzocht, had de regering bij het opstellen van deze besluitwetten een concreet vervolgingsbeleid voor ogen: "Aangaande het activisme: de ambtenaren die van de Duitsers een bevordering zouden hebben aangenomen en zij die aan de oprichting van de Gentse Universiteit hadden meegewerkt, zouden uit de nationale orden worden geschrapt. Zij die aan de bestuurlijke scheiding geholpen hadden, zouden strenge hechtenisstraffen of de doodstraf krijgen. Aangaande de economische collaboratie: enkel zij die buiten het bezet gebied met de Duitsers handel dreven, zouden met een gevangenisstraf bestraft worden. De opgelegde straffen zijn betrekkelijk, doch niet overdreven, zwaar (...) met haar vooropgesteld vervolgingsbeleid wilde de overheid de vervolging in de breedte te beperken. Slechts de meest ernstige gevallen zouden gerechtelijk vervolgd worden." ⁴¹

37 VAN HOORICK K., Op. cit. p. 190.

38 Zie: RAA, VO Mechelen, nrs. 465-478.

39 Zie: DECKERS M., De strafrechtelijke vervolging van het activisme, in Wetenschappelijke Tijdingen, 2002, LXI, 3 en 4, p. 1; VAN HOORICK, Het activisme te Mechelen 1914-1918. Een microstudie over de organisatie, p. 271-279; MOMMAERTS H., Herinneringen aan de afwikkelingen van het Vlaams activisme in 1918 en daarna, in Wetenschappelijke Tijdingen, 1968, XXVII, 5, p. 315-326.

40 DECKERS M., De strafrechtelijke vervolging van het activisme. Deel I: Het wettelijk kader, in Wetenschappelijke Tijdingen, 2002, LXI, p. 3.

41 DECKERS M., Van verraders tot martelaars. De strafrechtelijke repressie van het activisme

Na de oorlog werd de vervolging toch iets omvattender opgevat. Onder invloed van de bevolking zag de regering zich gedwongen om strenger op te treden. Huizen werden geplunderd en activisten werden aangevallen. Ook vanuit Vlaamsgezinde hoek werd de repressie verdedigd. In januari 1919 werden de eerste voorschriften betreffende de vervolging van de activisten in de dagbladen bekend gemaakt.⁴² De voorschriften waren door de Waalse socialistische minister Emile Vandervelde in overleg met de procureurs-generaal en de auditeur-generaal opgesteld en moesten als leidraad dienen bij de aanhouding van de activisten. M. Deckers verduidelijkt hierbij: "Belangrijk is dat in de richtlijnen duidelijk werd gesteld dat de repressie in omvang moest beperkt worden. Zo werd gevraagd enkel de auteurs van defaitistische pamfletten en krantenartikels te vervolgen. De uitgevers en de medeondertekenaars van dergelijke stukken moesten niet vervolgd worden. Wat de meetings betreft, vroeg men enkel de sprekers en de voorzitter te vervolgen. Het bijwonen van zulke meetings, net zoals het deelnemen aan de verkiezingen voor de Raad van Vlaanderen als gewone kiezer, was een onvoldoende reden om in beschuldiging te worden gesteld. Er werd zelfs geboden de leden van de gowraden en van Volksopbeuring voorlopig met rust te laten". Ondanks deze richtlijnen ging het krijgsgerecht met ongewone ijver te werk om activisten aan te houden. Minister Vandervelde pleitte dan ook voor de herinstelling van de burgerlijke rechtbanken. Vanaf 30 april 1919 gebeurde dat ook. Vanaf augustus 1919 werden de strafmaatregelen sterk verminderd. In 1920 klonk de eis voor amnestie alsmear luider en steeds meer veroordeelde activisten werden op vrije voeten gesteld. De aanhouding van activisten bleek in Mechelen in handen van de politie. In de notitieregisters staat wel degelijk bij de aanduiding van de vervolger: "auditeur mil.", dus de aanklager bij het militaire gerechtshof. Bij de huiszoekingen werden alle verdachte papieren aangeslagen, bij het dossier gevoegd als bewijsmateriaal en aan de onderzoeksrechter overgemaakt. De Rechtbank van Eerste Aanleg in het arrondissement Mechelen oordeelde vanaf mei 1919 over de activisten. Voor het arrondissement Mechelen werd dus geen assisenjury bijeen geroepen.

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN

VOLKSOPBEURING

Volksopbeuring had geen eenduidige structuur: de organisatie veranderde voortdurend. In de meeste steden begon Volksopbeuring met de afdeling Soldatentrost, om daarna uit te breiden. De belangrijkste organisatiewijzigingen zijn enerzijds de aanstelling van een centraal bestuur in 1917 en anderzijds de oprichting van een samenwerkende vennootschap van Volksopbeuring, naast de algemene Volksopbeuring in de nazomer van 1917. De samenwerkende vennootschap, met beperkte aansprakelijkheid,

1918-1921, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, geschiedenis, Katholieke Universiteit Leuven, 1998, 272 p.

42 DECKERS M., De strafrechtelijke vervolging van het activisme. Deel II: De maatschappelijke invloed, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, 2002, LXI, p. 4.

Volksopbeuring staat naast de liefdadigheidsinstelling Volksopbeuring. In de regionale en plaatselijke afdelingen werd die samenwerkende vennootschap meestal gewoon 'afdeling Handel' genoemd. Het doel van de vennootschap was: "het drijven van handelszaken met het oog op de belangen der Vennooten en met behartiging der algemeene Volksopbeuring". ⁴³In april 1918 stelde een omzendbrief aan de afdelingen dat de splitsing tussen "liefdadigheid" en "handel" totaal hoorde te zijn: "De Samenwerkende Vennootschap is echter organisch volkomen gescheiden van de Liefdadigheidsvereniging". ⁴⁴Aangezien deze tweedeling pas goed functioneerde tegen het einde van de bezetting, zijn in de voorliggende inventaris de archieven van beide archiefvormers samengehouden. Meestal immers nam de bestuurder van de liefdadigheidsinstelling ook het bestuur van de afdeling Handel in handen. De documenten van beide zijn dan zodanig sterk vermengd dat een opsplitsing niet wenselijk was. Zelfs kasverslagen van beide afdelingen kunnen in hetzelfde register zijn opgenomen.

Alle winst uit de afdeling Handel ging naar de liefdadigheidsafdelingen. ⁴⁵Om de voordelen van de afdeling Handel te kunnen genieten, moest men lid zijn van Volksopbeuring. Ieder lid van Volksopbeuring stortte in het begin van het jaar een geldelijke steun van minimaal 1 frank. Bovendien kon men aandelen van de Samenwerkende Vennootschap kopen. Dat de verkoop van die aandelen in Mechelen nogal eens stokte, blijkt uit de omzendbrieven van het hoofdbestuur waarin erop werd aangedrongen om meer aandelen aan de man te brengen. ⁴⁶

Voor elke afdeling werd een verantwoordelijke aangesteld. Het was ook mogelijk dat een leider verantwoordelijk was voor meerdere afdelingen. Naarmate de vereniging uitbreidde, ontstond in de afdelingen de nood aan een magazijnier, een boekhouder, winkeljuffrouw, enz.

Volksopbeuring, arrondissement Mechelen volgde enerzijds de instructies op van Leo Meert en het centraal bureau in Brussel, maar ressorteerde anderzijds onder de provincie Antwerpen. Algemeen aangestelde opzichter voor alle activiteiten van Volksopbeuring in heel de provincie Antwerpen was L. Stevens. Uiteraard hield de bezetter de vereniging nauwlettend in de gaten. Een goede werking was slechts mogelijk met het fiat van de bezetter. De handel in eetwaren, de volksvoordrachten en de verzending van pakketten moesten de goedkeuring krijgen van, zoniet überhaupt mogelijk gemaakt worden door, de Duitsers. Vooral de Zivilkommissar Reg. Assessor Von Abel hield een stevige greep op de vereniging.

"Tot leniging van den stoffelijken en zedelijken nood door den oorlogstoestand ontstaan, wordt opgericht de Vereeniging Volksopbeuring" ⁴⁷, schreef Volksopbeuring Willebroek in haar omzendbrief ter kennisgeving van de oprichting van de vereniging. Daartoe werd per geografische afdeling een programma samengesteld. In iedere stad besliste, zeker in het begin, de

43 Algemeen Rijksarchief Brussel, bibliotheek: Samenwerkende Vennootschap met beperkte aansprakelijkheid 'Volksopbeuring', 7 p. (G 13482).

44 RAA, VO Mechelen, nr. 10.

45 Ook de winst van de Verdeelingsmagazijnen (cf.infra) ging naar de liefdadigheidsafdelingen van Volksopbeuring

46 RAA, VO Mechelen, nr. 10.

47 RAA, VO Mechelen, nr. 47.

vereniging autonoom over de invulling van de taken en de inrichting van de afdelingen. Naarmate Volksofbeuring zich meer ging organiseren, ontvingen de plaatselijke afdelingen meer richtlijnen over de praktische organisatie van hun bevoegdheden en taakuitvoering. Grosso modo bestond Volksofbeuring in de meeste steden uit vier afdelingen, die welswaar veelal naar eigen goeddunken werden ingevuld (zie bijlage 2).⁴⁸

KOLENVERDEELING VOOR VLAANDEREN

⁴⁹De kerntaak van de Kolenverdeling voor Vlaanderen was uiteraard het verdelen van de steenkolen over de bevolking. "In uitvoering der Verordening van de Heer Generaal Gouverneur werd, met zetel te Brussel, 115 Jozef II straat de Kolenverdeling voor Vlaanderen gelast met de verdeling der beschikbare Belgische steenkolen in het Vlaamsche gedeelte van het Generaal-Gouvernement" (zie bijlage 3).⁵⁰

Om de goede werking van de Kolenverdeling voor Vlaanderen te verzekeren, was elke Kreits ingedeeld in bijkantoren. Aan het hoofd van de Kreits stond een bestendig opzichter die de communicatie verzorgde tussen het hoofdkantoor, de Zivilkommissar en de leiders van de bijkantoren (zie bijlage 4). Voor de Kreits Mechelen was dat J. Ursi en vanaf maart 1918 K. Boeren. Zij waren gevestigd in het kantoor van Kolenverdeling voor Vlaanderen in Mechelen, waar ook het bijkantoor Mechelen zich bevond.⁵¹

De dagelijkse werking was in handen van de leider van het bijkantoor. Per bijkantoor was een aantal losplaatsen aangeduid waarvoor telkens een vertegenwoordiger was aangesteld.⁵²In de gemeenten stond een correspondent in voor de contacten met de gemeente, de kolenhandelaars en de leider van het bijkantoor. Daarnaast was er nog een onbeperkt aantal opzichters voor toezicht op de goede gang van zaken. In het bijkantoor Willebroek was Jan Reyniers belast met de coördinatie. De namen van de correspondenten zijn opgenomen in bijlage 5.

De verdeling van de kolen gebeurde in samenwerking met het gemeentebestuur en de kolen-handelaars. Het rantsoen kolen werd door de gezinshoofden betaald aan het gemeentebestuur, dat over 'betalingskantoren' beschikte. De eigenlijke verdeling van de steenkolen gebeurde door de kolenhandelaars, van wie elk een lijst met cliënten bezat. Voor de verdeling stelde hij de gezinshoofden op de hoogte van datum en uur waarop de kolen konden afgehaald worden. De gezinshoofden hadden kolenkaarten waarop hun rantsoenen afgestempeld werden en waarop werd aangeduid of ze betaald hadden.

48 RAA, VO Mechelen, nrs. 11 en 47.

49 Gebaseerd op twee omzendbrieven: "Voorschriften voor de Gemeentebesturen met het oog op de kolenbevoorrading der bevolking door "kolenverdeling voor Vlaanderen" (RAA, VO Mechelen, nr. 569) en "Plan voor te treffen Regeling nopens een alomvattende kontrol op de Verdeling van Kolen in den Kreits Mechelen" (RAA, VO Mechelen, nr. 95).

50 RAA, VO Mechelen, nrs. 564-581.

51 RAA, VO Mechelen, nrs. 323-335.

52 In Willebroek waren dat Willebroek, Hingene, Puurs, Sint-Amands en Bornem. Zie RAA, VO Mechelen, nr. 325.

VERDEELINGSMAGAZIJNEN

De voornaamste taak van de Verdeelingsmagazijnen was de verdeling van een aantal etenswaren over de bevolking. Per gemeente was er een verantwoordelijke voor de praktische organisatie. Daartoe gebruikte men per gezin een kaart, die bij elke verdeling werd afgestempeld. Bij de afdeling Handel van Volksopbeuring was hetzelfde systeem in voege, zij het dat daar in plaats van gezinskaarten winkelkaarten werden gebruikt. Wanneer de waren geleverd werden, volgde kort nadien een verdeling. Deze werd aangekondigd via affiches met plaats, dag en uur van de verdeling. Op diezelfde affiches werden ook verdelingen van goederen door de afdeling Handel aangekondigd. Deze waren echter voorbehouden voor leden van Volksopbeuring. Het was de bedoeling dat er iedere maand een verdeling plaatsvond. De vertrouwensmannen maakten achteraf een verslag op en stuurden dat naar de kantonverantwoordelijke (zie bijlage 1).

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

VAN DE COMMISSIE VOOR HET OORLOGSARCHIEF NAAR HET RIJKSARCHIEF ANTWERPEN

⁵³Op aandringen van de Belgische Koninklijke Commissie voor Geschiedenis werd op 15 november 1919 bij Koninklijk Besluit een Commissie van het Oorlogsarchief opgericht, met negen provinciale comités. Deze commissie moest alle documenten betreffende de Eerste Wereldoorlog verzamelen en ordenen. Henri Pirenne werd benoemd tot voorzitter. Al van bij de start werkte Pirenne nauw samen met het Rijksarchief. Toen de commissie in 1928 werd opgeheven, kwam het oorlogsarchief onder het beheer van het Rijksarchief. ⁵⁴ De collectie Oorlogsarchief bestaat uit zeer uiteenlopende verzamelde, aangekochte en geschonken documenten. Algemeen Rijksarchivaris Jozef Cuvelier heeft in zijn archievenoverzicht (1930) alle aanwinsten opgesomd. Het bestand 'Volksopbeuring' werd in 1920 door de Rechtbank van Eerste Aanleg te

53 Hoofdzakelijk gebaseerd op: CUVELIER J., *Les Archives de l'Etat en Belgique de 1919 à 1930*, Gent, 1930, p. 344-408; Algemeen Rijksarchief te Brussel, 1930-1936; "Uittreksel uit het Belgische Staatsarchief van 1930 tot 1936. Verslagen uitgegeven onder de leiding van D. Brouwers. Algemeen Rijksarchivaris". Tongeren, 1937, p. 40-41; HOSPEL P., *Oorlogsarchief*, Brussel, 1955, p. 39-364, in VAN HAEGENDOREN M., *Het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Overzicht van de fondsen en inventarissen*, Brussel, 1955, p. 477 ; TALLIER P., *Inventaire des archives de la commission des archives de la guerre (puis archives de la guerre), 1919-1945*, Brussel, 1997 en TALLIER P., *Etat de l'ouverture à la recherche. X. Département I. Archives de la Première Guerre mondiale et fonds associés (Miscellanea Archivistica Studia ,130)*, Brussel, 2000.

54 HOSPEL P., *Op.cit.* p. 339 ; TALLIER, *Inventaire des archives de la commission des archives de la guerre*, p. 3 en *Documents officiels. Rattachement des Archives de la Guerre aux Archives Générales du Royaume. Texte de l'arrêté royal*, in: *Archives et Bibliothèques de Belgique. Bulletin Mensuel de l'association des Conservateurs d'Archives, de Bibliothèques et de musées*, 1927, IV, Brussel, p. 91-92.

Mechelen aan het Oorlogsarchief afgestaan.⁵⁵ De registratie in het archiefdossier van 'Volksopbeuring' in het Algemeen Rijksarchief verduidelijkt dat het om overtuigingsstukken ging: "*Dossiers reçus en 1920 du Greffe du Tribunal de lère instance à Malines. Ce sont les dossiers de pièces à conviction, tels qu'ils ont été constitués par la justice*".⁵⁶ Over het aantal overgeleverde portefeuilles bestaat echter een aanzienlijke verwarring. Volgens Cuvelier (1930) zijn er 40 portefeuilles overgebracht, volgens zijn opvolger D. Brouwers (1937) waren het er 62 en P. Hospel (1955) heeft het over 52 portefeuilles. Bij de overbrenging naar het Rijksarchief Antwerpen in 1989 bestond het bestand uiteindelijk uit 57 nummers.

Het Oorlogsarchief werd meerdere malen verhuisd. De commissie begon haar werk in de lokalen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, verhuisde vervolgens naar een gebouw in de Nieuwlandstraat om uiteindelijk, in 1925, in het "hotel Pereboom" in Anderlecht te belanden.⁵⁷ Toen het archief onder beheer van het Rijksarchief kwam, bevond het zich in een gebouw aan het Dapperheidsplein (*Place de la Vaillance*) in Anderlecht.⁵⁸ Daarna verhuisde het van het ene depot naar het andere in functie van de door het Algemeen Rijksarchief gedefinieerde prioriteiten. Uiteraard werd het Oorlogsarchief op deze manier niet optimaal behandeld en geraakten sommige deelbestanden zelfs enigszins in de war.⁵⁹

De collectie van het Oorlogsarchief werd in drie delen opgesplitst: 1. Het fonds van archieven, 2. De diverse en speciale collecties en 3. De bibliotheek. Het archiefbestand 'Volksopbeuring' werd ondergebracht in het fonds van archieven, onder serie B (Belgische archieven in België gevormd).

Sekwesterarchieven

Diverse archivariissen hebben tijdens het interbellum getypte of handgeschreven inventarissen gemaakt van een groot deel van de bestanden van de Commissie van het Oorlogsarchief. Deze inventarissen werden niet gepubliceerd omdat het oorlogsarchief geen raadpleegbaar archief was, vermits de stukken jonger dan 100 jaar waren. Rijksarchivaris Jos. De Smet heeft een dergelijke getypte inventaris van het bestand 'Volksopbeuring' gemaakt van 57 nummers.⁶⁰ Deze inventaris is jammer genoeg verloren gegaan bij een verhuis van het bestand. Naast de zogenaamde gerechtelijke nummers staan er op de documenten ook oude inventarisnummers. Van geen van beide viel evenwel te achterhalen waarna zij precies verwijzen. De voorliggende inventaris bevat niettemin een concordantielijst van de nieuwe

55 CUVELIER, Les Archives de l'Etat, p. 348.

56 Met dank aan P. Tallier en H. Coppens die mij een kopie van het archiefdossier (Algemeen Rijksarchief) bezorgden. Het bevat beknopte informatie over het bestand Volksopbeuring opgemaakt door P. Hospel, een brief van de Algemeen Rijksarchivaris aan L. Hannecart betreffende het versturen van bestanden van het oorlogsarchief naar de rijksarchieven in de provincie (1989) en een brief van L. Hannecart aan de Algemeen Rijksarchivaris dat de betreffende bestanden verzonden zijn (1989). In het Rijksarchief Antwerpen is geen archiefdossier aanwezig van het bestand.

57 CUVELIER, Les Archives de l'Etat, p. 347.

58 Algemeen Rijksarchief te Brussel, 1930-1936. Uittreksel uit het Belgische Staatsarchief van 1930 tot 1936. Verslagen uitgegeven onder de leiding van D. Brouwers. Algemeen Rijksarchivaris, Tongeren, 1937, p. 40-41.

59 TALLIER, Inventaire, p. 4.

60 HOSPEL P., Op.cit. p. 341 en archiefdossier (AR); Zie document met beknopte informatie over het bestand Volksopbeuring opgemaakt door Paul Hospel.

inventarisnummers met de gerechtelijke en de oude inventarisnummers. In 1960 besloot toenmalig Algemeen Rijksarchivaris Etienne Sabbe om in Saint-Hubert een zogenaamd "tussendepot" te voorzien voor de grote toevloed aan archieven. In Brussel was te weinig ruimte. In principe zouden alle recente en dus niet-raadpleegbare bestanden daar bewaard worden. Het bestand 'Volksopbeuring' werd in 1961 naar Saint-Hubert verzonden.⁶¹

Er werd ook overwogen om bestanden van het Oorlogsarchief van regionale oorsprong te bestemmen voor de Rijksarchieven in de provincie (Gent, Hasselt, Kortrijk, Antwerpen, Luik, Namen en Bergen).⁶² Ook die bestanden strandden echter in Saint-Hubert.⁶³

Afgaande op de gewezen vestigingsplaats van het bestand 'Volksopbeuring, afdeling Mechelen', hoorde het fonds dus in principe thuis in het Rijksarchief Antwerpen. De inrichting van een hulpdepot in Beveren-Waas in 1964 maakte het mogelijk 'Vlaamse' archiefbestanden uit Saint-Hubert naar het noorden van het land over te brengen. Pas in 1988 gaf Algemeen Rijksarchivaris Ernest Persoons opdracht het bestand 'Volksopbeuring' naar het Rijksarchief Antwerpen te verzenden. Samen met bestanden die bestemd waren voor Rijkarchief Hasselt en Gent, werd het bestand in 1989 overgebracht naar het hulpdepot te Beveren.⁶⁴ Lang werd het daar niet bewaard. Op 13 december 1990 bereikte het bestand 'Volksopbeuring' zijn eindbestemming: het Rijksarchief Antwerpen.⁶⁵ Eind 2007 werd het samen met de andere bestanden van dit depot opnieuw verhuisd naar Beveren, in afwachting van de renovatie van het Rijksarchief Antwerpen aan de Door Verstraeteplaats.

HERKOMST EN AARD VAN DE STUKKEN

Alle hier beschreven archiefbescheiden zijn na de Eerste Wereldoorlog geconfisqueerd door de bevoegde gerechtelijke instanties. Hiervoor is al aangegeven dat zij in 1920 als "overtuigingsstukken" aan de Oorlogscommissie geschonken zijn door de Rechtbank van Eerste Aanleg in Mechelen. De stukken werden vervolgens gezamenlijk geklasseerd onder de benaming 'Volksopbeuring, afdeling Mechelen'. Het is aannemelijk dat de documenten van *Volksopbeuringen* van de Verdeelingsmagazijnen in beslag genomen zijn in

61 Archiefdossier (AR); Het document met beknopte informatie over het bestand Volksopbeuring opgemaakt door Paul Hospel bevat een controlestempel 'verifié 25 septembre 1961' en een stempel 'sorti vers Saint-Hubert le 10 octobre 1961'.

62 TALLIER P., Service des prisons burèle allemand de la prison de Saint-Gilles [Kommandantür Brüssel/Polizeistelle Brüssel] (1914-1918). Dossiers non-emportés par les autorités allemandes durant la Seconde Guerre mondiale, Brussel, 1998, p. 3

63 Archiefdossier (AR); Brief van de Algemeen Rijksarchivaris aan L. Hannecart betreffende het versturen van bestanden van het oorlogsarchief naar de rijksarchieven in de provincie (1989).

64 Archiefdossier (AR); Brief van de Algemeen Rijksarchivaris aan L. Hannecart betreffende het versturen van bestanden van het oorlogsarchief naar de rijksarchieven in de provincie (1989). De bestanden waren bestemd voor de rijksarchieven in de provincie, de brief werd in cc echter gericht aan Dhr. Coppens van het Rijksarchief Beveren. De bestanden zijn dan ook eerst naar het hulpdepot gestuurd. In het Rijksarchief Beveren werd dat bevestigd in het centraal dossier. Blijkens de aanwinstenregisters werd in 1988 beslist de bestanden over te brengen. Zie: Rijksarchief Beveren, aanwinstenregisters, 90/30.

65 Rijksarchief Beveren, aanwinstenregisters, 90/66.

de kantoren of bij verantwoordelijke personen, al zijn op geen enkele omslag hieromtrent aantekeningen te vinden. De documenten van Kolenverdeeling werden aangeslagen in het bijkantoor aan de Kasteelstraat 11 in Willebroek, deze van het Propagandabureau in de kelder van het pand in de Grondwetstraat 5 te Mechelen. Het is niet duidelijk waar de stukken van de activistische verenigingen in Willebroek geconfisqueerd zijn. De documenten van Waakt Vlaanderen zijn aangeslagen bij voorzitter H. Van Der Haeghen in Mechelen. Van de archieven van personen kwamen enkel de bewijsstukken en de documenten zonder belang bij het Oorlogsarchief terecht. Alle stukken waren ingepakt en verwezen naar de persoon bij wie ze aangeslagen waren. Met behulp van de toegangen op het archief van de Rechtbank van Eerste Aanleg in Mechelen, is geprobeerd om de precieze herkomst van het geconfisqueerd materiaal te achterhalen. ⁶⁶De notitieregisters bevatten de registratie van alle personen van wie documenten werden aangeslagen. ⁶⁷Het ten laste gelegde feit werd systematisch omschreven als "Activisme-Poursuites à l'ennemi". De klachten werden in mei 1919 in een proces-verbaal genoteerd en behandeld door het parket. De aanklager bij het militair gerechtshof werd aangeduid als vervolger. Tevens bleek dat de meesten uiteindelijk in het najaar van 1919 buiten vervolging werden gesteld. Slechts enkelen werden veroordeeld door de correctionele rechtbank. ⁶⁸De uitgesproken gevangenisstraffen varieerden van zes maanden tot vijf jaar. Bovendien werd aan de veroordeelden een boete opgelegd. Anderen, zoals J. Ceurremans, werden alsnog vrijgesproken. Sommigen waren gevlucht. Zo werd L. Peeters bij verstek veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf en drieduizend frank boete. De rechtsplegingsdossiers van de activisten bij de correctionele rechtbank te Mechelen ontbraken stevast in de reeks. ⁶⁹Naar verluidt werden deze dossiers vernietigd bij de Duitse inval in 1940. De Belgische minister van Justitie wilde hiermee vermijden dat vroegere activisten en de nieuwe generatie Duitsgezinde Vlamingen weerwraak zouden nemen op de personen die betrokken waren bij hun vervolging na de Eerste Wereldoorlog. ⁷⁰

66 BUYCK J., Inventaris van het archief van het parket bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen (1795-1969, Brussel, 2002; BUYCK J., CLEYS B., DEVOS L., DHONT J., Inventaris van de archieven van de correctionele rechtbank te Mechelen (1795-1796)- 1959, Brussel, 2002 en VAN HONACKER K., Inventarissen van de archieven van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen. Correctionele rechtbank (1907-1979), Brussel, 2003.

67 Rijksarchief Antwerpen-Beveren, Inventaris van het archief van het parket bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen (1795-1969), nrs. 1058-1059.

68 Rijksarchief Antwerpen-Beveren, Archieven van de correctionele rechtbank te Mechelen (1795-1796)-1959, nr. 234.

69 Rijksarchief Antwerpen-Beveren, Archieven van de correctionele rechtbank te Mechelen (1795-1796)-1959, nrs. 1541, 1543, 1547, 1548, 1550, 3446, 3448, 3451, 3456, 3457, 3459.

70 Mondelinge informatie van Luc Vandeweyer.

Inhoud en structuur

INHOUD

ALGEMEEN

Het conglomeraat bevat zeer uiteenlopend en fragmentarisch materiaal. Dat is uiteraard goeddeels te wijten aan het feit dat het om inbeslaggenomen stukken gaat, met (delen van) verenigings-, persoons- en zelfs bedrijfsarchieven. Briefwisseling en boekhoudkundige stukken vormen de hoofdbrok van de verenigingsarchivalia. De persoonlijke dossiers bevatten vooral dagboeken, persoonlijke aantekeningen en briefwisseling. Maar zelfs tussen de stukken zonder aanwijsbaar verband zitten enkele originele en interessante registers. Het bestand bevat behalve archiefstukken heel wat documentatie, met name activistische vlugschriften, kranten en tijdschriften. Het is bijzonder interessant te weten welke vereniging en welke personen over bepaalde informatie beschikten. Met het oog op de integriteit van het gerechtelijk dossier en de eigenheid van deze "overtuigingsstukken", is de documentatie telkens beschreven bij de bijbehorende stukken. In een bijlage is alleen de documentatie opgenomen die niet eenduidig dossiergebonden was. Het is jammer dat het archief van Volksoopbeuring, arrondissement Mechelen zeer lacuneus is. In feite betreft het vooral registers, maar brievenboeken en kasboeken zijn natuurlijk wel zeer bruikbaar om de interne verhoudingen binnen Volksoopbeuring en de opvattingen van de leidende figuren te achterhalen. Verder zijn er, behalve heel wat boekhoudkundige documenten, ook inschrijvings-formulieren, aantekeningen en ingekomen brieven. Het archief van Kolenverdeeling, bijkantoor Willebroek, in hoofdzaak opgemaakt door J. Reyniers, oogt daarentegen vrij volledig. Zo zijn er minuten van uitgaande brieven, ingekomen brieven, vrachtbrieven, financiële stukken en lijsten van afnemers van de kolenhandelaars. Ook van het archief van Verdeelingsmagazijnen, arrondissement Mechelen resten slechts fragmenten, met enkel nog archiefstukken betreffende Puurs, Willebroek en Mechelen. Bovendien is er een onmiskenbare, maar tevens onomkeerbare, vermenging gebeurd met het archief van de Afdeling Handel van de Volksoopbeuring. Inhoudelijk gaat het vooral om boekhoudkundige bescheiden en stukken betreffende de verdeling van de goederen. De briefwisseling vormt eens te meer de voornaamste bron om inzicht te krijgen in het reilen en zeilen van de organisatie. De archiefstukken afkomstig van het Vlaamsch Propagandabureau zijn van uiteenlopende aard, maar opnieuw erg fragmentarisch. Zij dragen niet alleen de sporen van bewaring in een kelderruimte, met brieven, nota's, brochures en andere documenten in slechte staat, maar heel wat bescheiden waren verfrommeld en nadien door het gerecht platgestreken. Een deel van de stukken is zelfs verknipt of half verbrand. Onderzoek wordt hier dus puzzelwerk, want de snippers vormen wel degelijk een geheel. Het bestand bestaat vooral uit briefwisseling met andere activistische verenigingen in de omgeving betreffende voordrachten en andere propagandistische activiteiten.

De archivalia bestrijken de laatste maanden van de oorlog, toen de leiding van het Propagandabureau in handen was van voorzitter Jan-Baptist Bellefroid en secretaris Antoon Wolfs.

Wat rest van de verenigingsarchivalia is uiterst miniem: niet meer dan vijf stukken voor drie archiefvormers. Niettemin zijn deze weinige stukken inhoudelijk waardevol: de kopieboeken van uitgaande brieven leren veel over de werking en de verhouding met andere verenigingen. Van de vereniging Waakt Vlaanderen in Mechelen zijn er bovendien ledenlijsten, kasverslagen en statuten, en van voorzitter H. Van Der Haeghen is er een opstelboek.

PERSOONSDOSSIER

In de diverse persoonsdossiers is geen duidelijke structuur aanwezig. Eens te meer moet worden gewezen op het feit dat het gaat om losse stukken of fragmenten van verdachte personen die aangeslagen zijn door het parket van Mechelen. Inhoudelijk hebben deze stukken uiteraard vooral betrekking op de activistische activiteit van de personen in kwestie. Dat verklaart mede waarom in het bestand opvallend veel documentatie aanwezig is. Bij de inventarisatie is ervoor gekozen om deze activistische documentatie (kranten, propagandabladen, vlugschriften) te beschrijven bij de archivalia. De aangeslagen documentatie maakte immers intrinsiek deel uit van een dossier met bewijslast tegen de betrokkenen. Vanzelfsprekend bezaten nogal wat activisten dezelfde documentatie. Bij dubbels in één en hetzelfde dossier hebben we slechts één stuk bijgehouden. Daarnaast zijn ook zeer persoonlijke stukken aanwezig, waarbij dagboeken en brieven het leeuwendeel uitmaken. Meer dan eens zijn die afkomstig van studenten en kunstenaars. Hun persoonlijke aantekeningen vormen dan ook een uiterst belangwekkende bron. Ten slotte bewaarden deze personen geregeld nogal wat archiefstukken van de organisaties en verenigingen waarin ze actief waren. Omdat duidelijk was aangegeven dat deze stukken aangeslagen werden bij personen en om hun dossier intact te laten, zijn zij in deze inventaris beschreven op de plaats waar zij werden aangetroffen. Dat impliceert wel dat de persoonlijke archivalia een aanvulling vormen op de andere hier beschreven archiefbestanden.

TAAL EN SCHRIFT VAN DE DOCUMENTEN

De meeste stukken zijn in het Nederlands opgesteld. Daarnaast zijn er ook stukken in het Duits en het Frans.

ORDENING

ALGEMEEN

Deze inventaris ontsluit bescheiden en documentatie die, zij het langs een omweg, afkomstig zijn van diverse archiefvormers. Dit bepaalt meteen de structuur of de hoofdingeling ervan. In de eerste drie geledingen worden de

archieven van 'Volksopbeuring, arrondissement Mechelen', 'Kolenverdeeling voor Vlaanderen, bijkantoor Willebroek' en de 'Verdeelingsmagazijnen, arrondissement Mechelen' beschreven. Het betreft immers drie afzonderlijke archiefvormers, met een eigen naam en een specifieke functie, die zelfstandig handelden en er een eigen systeem van documentbeheer op nahielden. Zij vormden daarmee autonome entiteiten van de vereniging Volksopbeuring. De verdere onderverdeling sluit aan bij de geografische omschrijving van de afdelingen. De vierde geleding ontsluit het bestand 'Vlaamsch Propagandabureau, arrondissement Mechelen'. In het vijfde en zesde onderdeel komen respectievelijk de stukken van de activistische verenigingen en de bewijsstukken bij de gerechtelijke persoonsdossiers aan bod. Het laatste onderdeel lijst de stukken op zonder aanwijsbaar verband met een van de hiervoor genoemde archiefvormers. In een bijlage wordt tot slot de documentatie opgenomen waarvan niet duidelijk is van welke vereniging of persoon ze afkomstig is.

Wordt de hoofdstructuur van de inventaris aldus bepaald door de onderscheiden archiefvormers, dan moet meteen worden aangestipt dat de scheidingslijn tussen die verschillende organisaties soms flinterdun was. Vooral tussen Volksopbeuring en de Verdeelingsmagazijnen was de toewijzing van de afzonderlijke stukken niet altijd eenvoudig. Het waren immers telkens weer dezelfde personen die instonden voor de administratie en het archiefbeheer. Er is getracht de bewijsstukken bij de respectievelijke gerechtelijke dossiers van leden en sympathisanten van Volksopbeuring, Verdeelingsmagazijnen, Kolenverdeeling, Propagandabureau en andere activistische verenigingen in het arrondissement Mechelen zo goed mogelijk samen te brengen.

VOLKSOPBEURING

De archiefstukken zijn gerangschikt per archiefvormer-afdeling in het arrondissement Mechelen. Verder zijn ze geordend naar organisatievorm. Na de algemene stukken, zijn de stukken gerangschikt volgens de werkgroepen (afdelingen). De documentatie en de stempels van de vereniging worden naast de archiefstukken bewaard.

KOLENVERDEELING

J. Reyniers had een mappensysteem opgezet om zijn klassement bij te houden. Hij hanteerde een onderwerpssysteem, waarvan sommige mappen zelfs numeriek op elkaar volgden. In deze inventaris is de systematische rangschikking weliswaar gerespecteerd, maar dan wel in combinatie met een aangepaste indeling, gebaseerd op het klassieke schema van een bedrijfsarchief. In het eerste deel komen aldus de stukken terecht betreffende de organisatie en in een tweede deel die betreffende de taakuitoefening van Kolenverdeeling voor Vlaanderen. Op het onderliggende niveau bepaalt het onderwerp van de aanwezige mappen (en bijkomend de vorm van de stukken), de ordening.

VERDEELINGSMAGAZIJNEN

De archiefstukken zijn vooreerst gerangschikt per afdeling. Omdat F. Delvaen van Mechelen als beheerder fungeerde voor het ganse arrondissement en J. Beullens voor Mechelen en zijn gemeenten, was het in de praktijk omzeggens ondoenbaar om een opsplitsing door te voeren. Na Mechelen volgen de kantons Puurs en kanton Willebroek; van de andere kantons (Lier, Heist-op-den-Berg en Duffel) bleven geen stukken bewaard.

Het archief is geordend volgens organisatie en taakuitoefening. Onder de hoofding 'Organisatie' zijn op de eerste plaats de algemene briefwisseling en de centrale boekhouding ondergebracht. In het luik 'Taakuitoefening' is het goederenbeheer onderscheiden van de verdelingsadministratie.

Te onderstrepen is nogmaals dat het archief van Volksopbeuring, afdeling Handel, zodanig vermengd was met Verdeelingsmagazijnen, dat een onderscheid vaak zeer moeilijk, zonet onmogelijk was. Hiervoor is al aangehaald dat de Verdeelingsmagazijnen waarschijnlijk aan alle inwoners goederen hebben uitgedeeld, die eigenlijk voorbehouden waren voor de leden van Volksopbeuring.

PROPAGANDABUREEL

Hoewel het archief in hoofdzaak bestaat uit losse stukken of fragmenten, heeft de bevoegde gerechtelijke instantie blijkbaar een zekere structuur en nummering aangebracht. Het is echter niet helemaal duidelijk waarop deze indeling steunt. De stukken werden samengebracht onder de nummers 2902/10, 2902/19, 2902/20. Ten slotte waren ook in nummer '2902: Collection d'imprimés dossier exposition' archiefstukken van het Propagandabureau aanwezig. De indeling gebeurde zo te zien nogal willekeurig. Voor wat betreft de werking van het Propagandabureau wordt hier een onderscheid gemaakt tussen briefwisseling en adresgegevens en aantekeningen, knipsels en drukwerk.

ARCHIVALIA VAN VERENIGINGEN

Wegens hun geringe aantal zijn de documenten geografisch en per vereniging gerangschikt.

BEWIJSSTUKKEN BIJ DE GERECHTELIJKE DOSSIERS

De ordening van de gerechtelijke dossiers is geïnspireerd door het schema voorgesteld door COPPENS H., *De ontsluiting van archieven. Richtlijnen en aanbevelingen voor de ordening en beschrijving van archieven in het Rijksarchief*, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica. Manuala, 21, Brussel, 1997, p. 475. Wel is een onderscheid gemaakt tussen de persoonlijke dossiers die zowel archiefbescheiden als

documentatie bevatten, en de diverse verzamelde documentatie, die bij bepaalde personen in beslag is genomen.

STUKKEN ZONDER AANWIJSBAAR VERBAND MET HET BESTAND

Een aantal stukken van diverse aard kon niet met absolute zekerheid bij één van de voorgaande delen worden ondergebracht. De ordening is bepaald door de materiële vorm van de stukken. Vermoedelijk maakten de registers deel uit van de persoonlijke dossiers. De registers zijn evenwel apart bijgehouden, zodat niet meer uit de context valt af te leiden tot welk bestand ze behoren. Van enkele losse stukken is helemaal onduidelijk hoe ze in dit archiefbestand zijn terechtgekomen. Dat doet niettemin weinig af aan hun belang voor het historisch onderzoek. Het register met de uitgaande correspondentie van de studieprefecten van het Atheneum van Mechelen aan het stadsbestuur is uiterst interessant, net zoals het kopieboek van de Manufacture Belge de Textilose.

Tot slot wordt de documentatie, bestaande uit foto's, tijdschriften, vlugschriften en boeken, die in het geheel niet aan een bepaald dossier kon worden toegewezen, in alfabetische orde opgelijst.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. VOLKSOPBEURING, ARRONDISSEMENT MECHELEN

A. MECHELEN

1. ARCHIEFSTUKKEN

A. ALGEMEEN

- 1 Kopieboek van Louis Peeters, secretaris en bestuurder, Frans Delvaen, bestuurder en Arthur Gooris, bediende, van Volksopbeuring Mechelen. Oktober 1916 - november 1918 1 deel

- 2 Journaal. Oktober 1916 - november 1918 1 deel

B. AFDELINGEN

- 3 Magazijn- en verkoopboek van beschuitten aan zieke en zwakke personen. November 1916 - augustus 1917. 1 deel

- 4 Magazijnboek. Maart-november 1918. 1 deel

- 5 Notitieboek van Arthur Gooris met minuten van uitgaande brieven, aantekeningen voor drukwerk, staten van inkomsten en uitgaven betreffende Soldatentroost, handel en liefdadigheid. Maart-november 1918. 1 deel

- 6 Kasboek van Soldatentroost, Handel en Liefdadigheid. Maart-november 1918. 1 deel

- 7 Grootboek van Handel en Liefdadigheid. Maart-november 1918. 1 deel

2. DOCUMENTATIE EN STEMPELS

- 8 "Volksopbeuring. Afdeling Stille Hulp. Mechelen", stempel Afdeling Liefdadigheid. 1916-1918. 1 stuk

- 9 Aantekeningen, proza en poëzie. [1918?].

1 omslag

B. PUURS

1. ARCHIEFSTUKKEN

A. ALGEMEEN

- 10 Omzendbrieven van de hoofdzetel in Brussel, in naam van beheerder Leo Meert. April-oktober 1918. 1 omslag
- 11 Statuten van de afdeling Puurs. 1918. 1 stuk
- 12 "Inschrijvingsbulletins", ingekomen inschrijvingsformulieren. 1918. 1 pak
- 13 Formulier voor de aanstelling van een werknemer voor een afdeling van Volksopebeuring. [ca. 1918?]. 1 stuk
- 14 Begroting van de personeelskosten. [ca. 1918?]. 1 stuk

B. AFDELING HANDEL

- 15 (1) Briefwisseling en aankondiging
Ingekomen brieven en minuut van uitgaande brief tussen hoofdzetel Brussel en Juliaan Aspers. September-november 1918. 1 omslag
- 16 Notitieboek met minuten van uitgaande brieven en aantekeningen. September-oktober 1918. 1 deel
- 17 Affiche betreffende de bedeling van havervlokken. Juni 1918. 1 stuk
- 18 (2) Boekhouding en goederenadministratie
"Kasboek der waren", voorraadboek. Mei-oktober 1918. 1 deel
- 19 Facturen en kwitanties. Mei-november 1918. 1 omslag

-
20	Vrachtbrieven en bijgevoegde factuur. Mei-november 1918.	1 omslag
21	Kasboek. Juni-oktober 1918.	1 deel
22	Kasboek 28 juni 1918 - 24 oktober 1918.	1 deel
23	Ingekomen brieven aan Juliaan Aspers betreffende de levering en betaling van goederen. Juli-oktober 1918.	1 omslag
24	Kwitanties betreffende werkingskosten. Juli-oktober 1918.	1 omslag
25	Afschrift van de staat van verkochte goederen in juli, augustus en september 1918. Oktober 1918.	1 stuk
26	Rekeninguittreksels van de consignatierekening en lopende rekening van Volksopebeuring Puurs, toegestuurd door het centraal bureel Brussel. September 1918.	2 stukken
27	Aantekeningen. 1918.	1 omslag
28	<i>C. AFDELING LIEFDADIGHEID</i>
Kasboek. Mei-november 1918.	2 delen
29	Uittreksel uit het kasboek van 23 mei tot 20 juni. Juli 1918.	1 stuk
30	Uittreksel uit het kasboek van 20 juli tot 20 augustus. September 1918.	1 stuk
31	Onderhandse akte en authentiek afschrift van de huurovereenkomst tussen M. Stevens en Joannes Coeckelbergh betreffende een woonhuis, bestemd als zetel te Puurs voor de werking van Volksopebeuring Liefdadigheid in Puurs. 12 juli 1918.	2 stukken

D. AFDELING SOLDATENTROOST

- 32 Ingekomen brieven van hoofdkantoor Soldatentroost Brussel en kantoor Mechelen aan Lode Huygens. Augustus-september 1918.
1 omslag
- 33 Omzendbrieven van de hoofdzetel in Brussel, in naam van beheerder Karel Angermille. September-oktober 1918.
2 stukken
- 34 Aantekeningen, adresgegevens en drukwerk. [ca. 1918?].
1 omslag

2. DOCUMENTATIE EN STEMPELS

35 - 41 "*DOCUMENTEN GEVOEGD AAN HET VERSLAG VAN DE POLITIECOMMISSARIS VAN PUURS*", *DOCUMENTATIE TOEGEVOEGD AAN HET STRAFDOSSIER DOOR DE POLITIECOMMISSARIS VAN PUURS*. [1919.]

- 35 Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1917.
1 deel
- 36 "Aan het Vlaamsche Volk!". 1917.
1 deel
- 37 "Eenige woorden tot de menschen met gezond verstand en van goeden wil". 1917.
1 deel
- 38 Gedrukt: Jette-Brussel, Drukk. F. De Raymaecker en F. Peremans (Uit De katholieke Vlaamsche Student).
1 deel
- 39 Exemplaren van het dagblad "Het Vlaamsche Nieuws". 1918.
1 deel
- 40 "Een deugnietsbende in Vlaanderen!". [ca. 1918?].
1 deel
- 41 "Vlaamsche Werklieden". Vlugschrift met aantekeningen. [ca. 1918?].
1 deel
- 42 "Puurs", stempel van Volksopbeuring Puurs. 1918.
1 stuk
- 43 "Volksopbeuring. Vereniging tot stoffelijke en zedelijke

volksverheffing. Afdeling: Puurs. Kantoor: Botermarkt 16.", stempel van Volksopebeuring Puurs. 1918.

1 stuk

44 "Soldatentrost. Inlichtingen. Pakketzendingen. Zedelijke steun. Afdeling: Puurs. Kantoor: Botermarkt 16.", stempel van Volksopebeuring Puurs. 1918.

1 stuk

C. WILLEBROEK

1. ARCHIEFSTUKKEN

A. ALGEMEEN

45 Kopieboek van J. Smets (secretaris) en K. Moeremans (voorzitter). Oktober 1917 - mei 1918.

1 deel

46 Tabellarisch kasboek. Mei-november 1918.

1 deel

47 47 - 52 Formulieren voor inschrijving als lid van Volksopebeuring, met statuten. [Mei 1918] en [1918?]. A-D.

1 pak

48 E-K.

1 pak

49 L-O.

1 pak

50 P-S.

1 pak

51 T-Z.

1 pak

52 Geen effectieve inschrijvingen, A-Z.

1 pak

53 Ingekomen brieven, rekeningen en kwitanties betreffende verschillende afdelingen, inclusief de Verdeelingsmagazijnen, binnen Volksopebeuring Willebroek. Juli-oktober 1918.

1 omslag

-
54	Dossier betreffende het jaarfeest van Volksopbeuring Willebroek. 1918.	1 omslag
55	Ledenlijst van Volksopbeuring Willebroek. 1918.	1 deel
56	Omzendbrief aan de inwoners van Willebroek en omstreken betreffende de oprichting van de vereniging Volksopbeuring Afdeling Willebroek. [1918?].	1 stuk
57	Kwitantieformulier en stortingsformulier. [1918?].	2 stukken
<i>B. AFDELING HANDEL</i>		
58	Ledenkaarten, met (lidkaart)nummers 218, 279, 980, 1108. April 1918.	1 omslag
59	Ingekomen brief aan K. Moeremans betreffende het ontwerp van de winkelkaart. 10 mei 1918.	1 stuk
60	60 - 64 Lidkaarten geordend naar winkelkaartnummer. [1918.] Nummers 28-1299.	1 pak
61	Nummers 1300-1799.	1 pak
62	Nummers 1800-11298.	1 pak
63	Ongenummerd.	1 omslag
64	Nummers 46-11031.	1 pak
65	Winkelkaarten. 1918.	1 pak
66	Register van de verkoop aan leden van zeep en havervlokken op 21 januari en 3 april. 1918.	1 deel

C. AFDELING SOLDATENTROOST

- 67 Kopieboek van J. Smets (schrijver-secretaris), K. Moeremans (voorzitter) en J. Reyniers (vertrouwensman). Oktober 1917 - mei 1918.
1 deel
- 68 Verklaringen van krijgsgevangen soldaten dat ze hun pakket ontvangen hebben. Augustus-september 1918.
1 omslag
- 69 Aantekeningen. 1918.
2 stukken
- 70 Lijst van personen die boeken geschonken hebben met bijgevoegd standaardformulier ter bevestiging en ter bedanking. 1918.
2 stukken

D. AFDELING VOLKSONTWIKKELING

- 71 Kopieboek van J. Smets en K. Moeremans betreffende afdeling Volksontwikkeling en afdeling Handel. [1917] - september 1918.
1 deel
- 72 Dossier inzake een lezing door auteur Felix Timmermans te Willebroek. 1918.
1 omslag
- 73 2. DOCUMENTATIE EN STEMPELS
Verslagen over de werking van Volksopebeuring, afdelingen Antwerpen en Brussel. 1916-1918.
1 omslag

- 74 Documentatie met twee begeleidende brieven van de Procureur des Konings van het Parket van Mechelen. November-december 1918.
1 pak
- 75 "Volksopebeuring. Vereniging tot stoffelijke en zedelijke volksverheffing. Afdeling: Willebroek. Kantoor: Dorpstraat 112.", stempel van Volksopebeuring Willebroek. 1917-1918.
1 stuk

D. LIER

- 76 Register van Volksopebeuring Lier met daarin opgenomen: kasboek

van uitgaven, ledenlijst met adresgegevens, gegevens betreffende goederen, lijst van aandeelhouders. Mei-november 1918.

1 deel

77 Kwitanties en aantekeningen. Mei-oktober 1918.

1 omslag

E. PEULIS

1. ARCHIEFSTUKKEN

A. ALGEMEEN

78 Omzendbrieven van Volksopbeuring Brussel. 1917-1918.

1 omslag

79 Ingekomen brieven bij F. Aerts en K. Goovaerts van de Zivilkommissar van Mechelen. April-september 1918.

1 omslag

80 Ledenlijst van Volksopbeuring Peulis. 1918.

1 stuk

B. AFDELINGEN

81 Ingekomen brieven en minuut van uitgaande brief van K. Goovaerts, leider van Volksopbeuring Peulis. Maart-juni 1918.

1 omslag

82 Agenda van de briefwisseling van de Afdeling Handel en de Afdeling Soldatentroost. April-november 1918.

1 stuk

83 Kasboek van Afdeling Handel. April-november 1918.

1 deel

84 Facturen en kwitanties van Afdeling Handel. April-november 1918.

1 omslag

85 Ingekomen brieven en minuut van uitgaande brief van F. Aerts, leider van Volksopbeuring Peulis. Juli-oktober 1918.

1 omslag

86 "Werkzaamheidsregeling voor den Soldatentroost in het gebied van het Generaal-Gouvernement", instructies van het bezettingsbestuur voor de verzending van soldatenpakketten. 1 juli 1918.

1 deel

-
- 87 Register van verslagen van de verdeling van suiker, honing en carbuur van de Verdeelingsmagazijnen in Peulis. Oktober-november 1918.
1 deel en 1 omslag
- 88 *F. NIET NADER TE LOKALISEREN STUKKEN*
"Handel", stempel van Volksopbeuring van een ongeïdentificeerde gemeente. [1917-1918].
1 stuk
- 89 "Kriegsgefangenensendung Portofrei.", stempel van Afdeling Soldatentroost van Volksopbeuring van een ongeïdentificeerde gemeente [1917-1918].
1 stuk

II. KOLENVERDEELING VOOR VLAANDEREN, BIJKANTOOR WILLEBROEK

A. ORGANISATIE

1. BRIEFWISSELING

A. ALGEMEEN

- 90 Minuten van uitgaande brieven betreffende de oprichting van Kolenverdeeling voor Vlaanderen in Groot-Willebroek. September-oktober 1917.
1 omslag
- 91 Kopieboek. Oktober 1917 - november 1918.
1 deel
- 92 Ingekomen brieven betreffende organisatorische en financiële aspecten. Oktober 1917 - november 1918.
1 pak
- 93 Verzoeken, klachten en bemerkingen. Oktober 1917 - november 1918.
1 pak
- 94 Ingekomen brief van de kring "Gesterkt door Eendracht" betreffende het vieren van het éénjarig bestaan van Kolenverdeeling voor Vlaanderen. 2 september 1918.
1 stuk
- B. BRIEFWISSELING MET OVERKOEPELENDE ORGANEN*
- 95 Ingekomen instructies en minuten van uitgaande stukken aan de hoofdzetel in Brussel. 1917-1918.
1 omslag
- 96 Ingekomen instructies van de hoofdzetel in Brussel. September-oktober 1917.
1 omslag
- 97 Ingekomen brieven van J. Ursi, bestendig opzichter van het toezichtbureau Kreits Mechelen. Oktober 1917 - maart 1918.
1 omslag
- 98 Briefwisseling met de Zivilkommissar van Mechelen. Oktober 1917 - augustus 1918.
1 omslag

C. BRIEFWISSELING MET ANDERE BIJKANTOREN

- 99 Ingekomen brieven van L. Peeters en J. Devleeschouwer, leider van het bijkantoor Mechelen. Oktober 1917 - augustus 1918.
1 omslag
- 100 Briefwisseling (en stukken betreffende het bijkantoor Temse) met leider P. Dierikx. Maart - mei 1918.
1 omslag
- 101 Briefwisseling (en stukken betreffende het bijkantoor Merchtem) met leider W.J. Van Roy. Juni - september 1918.
1 omslag
2. BOEKHOUDING EN FINANCIËLE VERANTWOORDING
- 102 Bankafschriften van de Deutsche Bank. Mei-augustus 1918.
1 omslag
- 103 Stortingsbewijzen aan de Deutsche Bank Brussel. 1918.
1 omslag
- 104 Kwitanties betreffende de betaling van geleverde kolen van de kolenhandelaars. December 1917 - november 1918.
1 pak
- 105 Kwitanties betreffende personeelskosten, huurkosten en reiskosten. Oktober 1917 - augustus 1918.
1 pak
- 106 Mandaten aan J. Reyniers om een geldsom te innen voor de kolenrantsoenen van de gemeenten Ruisbroek, Tisselt, Blaasveld, Willebroek en bijbehorende kwitanties. April-mei 1918.
1 omslag
- 107 Facturen van geleverde kolen aan "klein bedrijf". Januari-oktober 1918.
1 pak
- 108 Onbetaalde facturen van kolenhandelaars. Oktober 1918.
2 stukken

B. TAAKUITVOERING

1. BEVRACHTING

- 109 Ingekomen brieven van de hoofdzetel in Brussel betreffende het vertrek van kolenschepen naar Willebroek. December 1917 -

augustus 1918.

1 omslag

- 110 Ingekomen brieven van de hoofdzetel in Brussel betreffende de bevrachting van kolenschepen voor Willebroek. November 1917 - september 1918.

1 omslag

- 111 Ingekomen brieven van de zetel Groot Antwerpen, in naam van Van Hemeldonck, betreffende de bevrachting van kolenschepen voor Willebroek. September-oktober 1918.

1 omslag

- 112 Vrachtbrieven van kolenondernemingen en vennootschappen. December 1917 - augustus 1918.

1 omslag

2. VERDELING

A. ALGEMEEN

- 113 Magazijnboek van H. Hermans betreffende de verdeling van kolen. [1918.]

1 deel

- 114 Register van het inkomen en uitgaan van kolen in de magazijnen van Groot-Willebroek, waaronder ook het magazijn van H. Hermans. December 1917 - juli 1918.

1 deel

- 115 Minuten van staten betreffende geleverde kolen en hun verdeling over de gemeenten aan het 'Kohlenbüro beim Zivilkommissar Mecheln' December 1917 - oktober 1918.

1 omslag

- 116 Register bevattende alle "bedrijven" met hun geschat en hun effectief gebruik in de omschrijving Willebroek, ingedeeld per sector en per gemeente. Mei-juni 1918.

1 deel

- 117 - 119 Registers van de lossing van schepen en de bestemming van de geloste kolen. Mei-oktober 1918. Mei-juni 1918.

1 deel

- 118 Augustus-september 1918.

1 deel

-
- 119 Oktober 1918.
1 deel
- 120 Register "Aankomst vrije kolen", betreffende de verdeling van
aangekomen kolen over de kolenhandelaars. Juli-november 1918.
1 deel
- 121 Verdelingsstaten van kolen over de gemeenten, ingedeeld volgens
losplaats. [1918].
1 omslag
- B. KLEINE BEDRIJVEN*
- 122 Lijsten van kleine bedrijven per gemeente betreffende de verdeling
van kolen. November 1917.
1 omslag
- 123 Ingekomen brief van de hoofdzetel Brussel met in de bijlage een
lijst van de te bevoorraden kleine bedrijven (bakkerijen en
maalterijen), opgegeven door de "Zentrale Ernte Kommission"
(Centrale Oogstcommissie). 26 november 1917.
1 omslag
- 124 Dossier betreffende de verdeling van kolen aan de arbeiders door
de fabriek "Usine de Désargentation". September 1918.
2 stukken
- 125 Lijst van de kleinhandelaars en landbouwers van de gemeente
Leest die recht hebben op een extra kolenrantsoen. 1918.
1 deel
- C. KOLENHANDELAARS*
- 126 Contracten tussen de kolenhandelaars en J. Reyniers. 29 oktober
1917.
1 omslag
- 127 Blanco formulieren bestemd voor contracten tussen
kolenhandelaars en de afgevaardigde van de Kolenverdeling voor
Vlaanderen. [1917.]
1 omslag
- 128 Lijsten en bijbehorende stukken betreffende de verdeling van kolen
door de kolenhandelaars per gemeente. Februari -augustus 1918.
1 omslag
- 129 Register met lijsten van afnemers van 'de bons afgeleverd door

kolenhandelaar Viktor Scheltjens'. Juni - oktober 1918.

1 deel

- 130 Lijst van afnemers van de kolenhandelaar Louis Van Assche van de gemeente Weert en ingekomen stukken van correspondent L. Flies en de burgemeester van Weert bij J. Reyniers. 1917-1918.
1 omslag
- 131 Lijst van afnemers van de kolenhandelaar Arnold Boey van de gemeente Liezele en ingekomen brieven van Basteyns, gemeentesecretaris en correspondent van Liezele, bij J. Reyniers. 1917.
1 omslag
- 132 Lijst van afnemers van de kolenhandelaar Alfons Op de Beek van de gemeente Heindonk met bijgevoegde vluchtelingenlijst en ingekomen stukken van L. Van Geel, correspondent van Heindonk, bij J. Reyniers. 1917.
1 omslag
- 133 Lijsten van de afnemers van de kolenhandelaars van de gemeente Hingene en ingekomen brieven van F. Ceulemans-Struyf, correspondent van Hingene, bij J. Reyniers. 1917-1918.
1 omslag
- 134 Lijst van de afnemers van de kolenhandelaar van de gemeente Lippelo en ingekomen brieven van J. Desmet, correspondent van Lippelo, bij J. Reyniers. 1917-1918.
1 omslag
- 135 Lijsten van de afnemers van de kolenhandelaars van de gemeente Willebroek en ingekomen brieven van de burgemeester van Willebroek bij J. Reyniers. 1917.
1 omslag
- 136 Lijst van de afnemers van de kolenhandelaar van de gemeente Oppuurs en ingekomen brieven van de burgemeester en gemeentesecretaris Willox, correspondent van Oppuurs, bij J. Reyniers. 1917.
1 omslag
- 137 Lijst van de afnemers van de kolenhandelaar van de gemeente Mariekerke en ingekomen brieven van de burgemeester en gemeentesecretaris van Oppuurs en K. Hammenecker, kolenhandelaar van Mariekerke, bij J. Reyniers. 1917.
1 omslag
- 138 Lijsten van de afnemers van de kolenhandelaars van de gemeente Puurs en ingekomen brieven van de burgemeester van Puurs en D.

De Block, correspondent van Puurs, bij J. Reyniers. 1917.

1 omslag

- 139 Lijsten van de afnemers van de kolenhandelaars van de gemeente Tisselt met ingekomen brief van J. Reyniers, correspondent van Tisselt, bij J. Reyniers. 1917.

1 omslag

- 140 Lijst van de afnemers van de kolenhandelaar van de gemeente Ruisbroek en ingekomen brief van A. Cools, correspondent van Ruisbroek, bij J. Reyniers. 1917.

2 stukken

- 141 Lijst van de afnemers van de kolenhandelaar van de gemeente Sint-Amands en ingekomen brieven van J. Van Droogenbroeck, correspondent van Sint-Amands, bij J. Reyniers. 1917.

1 omslag

- 142 Lijsten van de afnemers van de kolenhandelaars van de gemeente Breendonk met ingekomen brief van de burgemeester van Breendonk bij J. Reyniers. 1917.

1 omslag

III. VERDEELINGSMAGAZIJNEN, ARRONDISSEMENT MECHELEN

A. KANTON MECHELEN

1. ORGANISATIE

A. BRIEFWISSELING

(1) Algemeen

143 Kopieboek van L. Beullens. Juni-november 1918. 1 deel

144 Ingekomen brieven van diverse afzenders aan F. Delvaen en L. Beullens. Juli-november 1918. 1 omslag

145 Dossier betreffende de inrichting van de Verdeelingsmagazijnen. Augustus 1918. 1 omslag

(2) Briefwisseling met overkoepelende organen

146 Ingekomen brieven van het provinciale toezicht Antwerpen, in naam van de algemene toezichter Stevens aan F. Delvaen en L. Beullens. Mei-augustus 1918. 1 omslag

147 Ingekomen brieven van het algemeen secretariaat van de Verdeelingsmagazijnen in Brussel aan F. Delvaen en L. Beullens. Juni-augustus 1918. 1 omslag

148 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven tussen de Zivilkommissar van Mechelen aan F. Delvaen en L. Beullens. Juni-oktober 1918. 1 omslag

149 Ingekomen brieven van F. Delvaen bij L. Beullens. Oktober 1918. 2 stukken

B. CENTRALE BOEKHOUDING

150 Grootboek, vermoedelijk opgesteld door F. Delvaen. Mei-november 1918. 1 deel

151 Kasboek van L. Beullens. Juni-november 1918.

1 deel

152 Dagboek van F. De Mars, magazijnier. Juni-oktober 1918.

1 deel

153 153 - 155 Kwitanties. Juni-november 1918.
Nummers 1-75.

1 omslag

154 Nummers 1-34.

1 omslag

155 Nummers 1-68.

1 omslag

156 Kasboek van A. Bourgeois, boekhouder. Juli-september 1918.

1 deel

157 Ingekomen brieven betreffende het openen van een rekening op naam van F. Delvaen en L. Beullens voor de Verdeelingsmagazijnen bij de "Crédit Anversois Société Anonyme", agentschap Mechelen. Augustus-september 1918.

1 omslag

158 Aantekeningen betreffende de personeelslonen. [1918.]

3 stukken

2. TAAKUITVOERING

A. ALGEMEEN

159 Verzoekschriften om rantsoenen gericht aan L. Beullens. Mei-oktober 1918.

1 omslag

160 Verklaringen van J. Bourgeois dat Mathilda Van Asch en Maria Dewit van de registers van de Verdeelingsmagazijnen zijn afgeschreven. 1918.

2 stukken

B. COÖRDINATIE VAN DE GOEDERENVERDELING

161 Rekeningen gericht aan F. Delvaen via de Zuckerverteilungsstelle beim Zivilkommissar Mecheln, met bijbehorende brieven betreffende de verdeling van lucifers. Juni-september 1918.

1 omslag

- 162 Ingekomen vrachtbrieven, creditnota's en minuut van uitgaande brief betreffende de verdeling van confituur, geproduceerd door de "Union Coopérative du pays de Liège". Juli 1918.
1 omslag
- 163 Vrachtbrieven en bijbehorende postkaarten betreffende de verdeling van suiker van de "Raffinerie Belge Société Anonyme" aan F. Delvaen. Juli-oktober 1918.
1 omslag
- 164 Vrachtbrieven betreffende de verdeling van honing van "E. Olbrechts & Compagnie" aan F. Delvaen. Juli-oktober 1918.
1 omslag
- 165 Ingekomen stukken betreffende de verdeling van carbuur. Juli-oktober 1918.
1 omslag
- 166 Rekeningen gericht aan F. Delvaen via de Zuckerverteilungsstelle beim Zivilkommissar Mecheln, met bijbehorende brieven betreffende de verdeling van de geleverde suiker, kunsthoning en marmelade. Juli-oktober 1918.
1 omslag
- 167 Verslagen van de suikerverdeling van de gemeenten Walem, Bonheiden, Hombeek, Heffen, Leest, Rijmenam en Onze-Lieve-Vrouw-Waver, met bijgevoegde nota's en kwitanties. Juli-november 1918.
1 omslag
- 168 Verslagen van de verdeling van lucifers, confituur en honing in Onze-Lieve-Vrouw-Waver. Augustus-september 1918.
1 omslag
- 169 Ingekomen vrachtbrieven, creditnota's en nota's tussen F. Delvaen en het bestemmingsstation Antwerpen betreffende de terugzending van lege honingvaten. Augustus-oktober 1918.
1 omslag
- 170 Stukken betreffende de verdeling van lucifers in het arrondissement Mechelen. Oktober-november 1918.
1 omslag

B. KANTON PUURS

1. ORGANISATIE

A. ALGEMEEN

- 171 Register van ontvangen drukwerken en bureelbenodigdheden van L. Stevens. Juni-juli 1918.
1 deel
- 172 Doorslag van de notulen van een vergadering over de precieze werking van de Verdeelingsmagazijnen belegd door de Zivilkommissar van Mechelen. 16 september 1918.
1 stuk
- 173 Inventaris van de bezittingen van Verdeelingsmagazijnen van Puurs. 29 september 1918.
1 stuk
- 174 Documentatie en begeleidende brieven betreffende de aankoop van een mapje met passer en benodigdheden. [1918?].
1 omslag
- 175 Stukken en documentatie betreffende uiteenlopende zaken, verzameld door B. Smet. 1918.
1 omslag

B. BRIEFWISSELING

- (1) Algemeen
- 176 Kopieboek van B. Smet. 15 juni-27 oktober 1918.
1 deel
- 177 Omzendbrief van het hulpkantoor van de Samenwerkende Maatschappij van voorschotten en leningen onder bescherming van het Nationaal Bevoorradingscomité aan de gewestelijke en plaatselijke burelen betreffende het gebruik van de lokalen van de maatschappij voor politieke en andere doeleinden. 4 juli 1918.
1 stuk
- 178 Ingekomen brief van H. Stas, burgemeester van Puurs aan D. De Block, griffier in Puurs, betreffende de overname van de verdeling van confituur, suiker, honing, enz. van de gemeentemagazijnen door de Verdeelingsmagazijnen van Volksopebeuring. Juni 1918.
1 stuk

- 179 (2) Briefwisseling met overkoepelende organen
Ingekomen brieven van de Zivilkommissar van Mechelen aan B. Smet. Juni-oktober 1918.
1 omslag
- 180 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven tussen B. Smet en K. Verstraete, secretaris van de Verdeelingsmagazijnen van Volksopbeuring Brussel. Juni-oktober 1918.
1 omslag
- 181 Minuten van uitgaande brieven van B. Smet aan F. Delvaen. September-oktober 1918.
2 stukken
- 182 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven tussen J. Bourgeois en B. Smet. Oktober 1918.
3 stukken
- 183 (3) Briefwisseling met vertrouwensmannen
Dossier met briefwisseling betreffende de vervanging van A. De Maeyer als vertrouwensman van de Verdeelingsmagazijnen te Oppuurs door zijn vrouw, J. Reybrechts, wegens ziekte. Juni-augustus 1918.
2 stukken
- 184 Ingekomen brieven en minuut van uitgaande brief van A. Dewachter, vertrouwensman van de Verdeelingsmagazijnen in Hingene. Juni-september 1918.
1 omslag
- 185 Dossier met briefwisseling betreffende de weigering van het gemeentebestuur van Sint-Amands om zijn voorraad rantsoenen door te verkopen aan de Verdeelingsmagazijnen van Sint-Amands. [Juli]-augustus 1918.
1 omslag
- 186 Minuten van omzendbrieven met praktische instructies van B. Smet aan zijn vertrouwensmannen. Augustus 1918.
2 stukken
- 187 Ingekomen brief van de vertrouwensman te Lippelo betreffende de aanvraag van goederen voor de Afdeling Handel van Volksopbeuring en het terugsturen van lege zakken suiker van de Verdeelingsmagazijnen. 22 augustus 1918.
1 stuk

C. CENTRALE BOEKHOUDING

- 188 "Kasboek van waarborgsommen, inrichtingskosten, kantoorbehoeften, personeel en huur, verscheidene uitgaven en verscheidene inkomsten", kasboek van de werkingskosten. Juni-oktober 1918.
1 deel
- 189 Kas- en bankboek van ingekomen scheepsladingen. Juni-november 1918.
1 deel
- 190 Journaal van 30 juni tot 30 september 1918.
1 deel
- 191 Tabellarisch kasboek Juni-augustus 1918.
1 deel
- 192 Kasboek. 2 juni-15 november 1918.
1 deel
- 193 Magazijnboek van de gemeente Puurs. Juli-oktober 1918.
1 omslag
- 194 Kasstaten van de maanden juli, augustus en september 1918.
1918.
1 omslag
- 195 Begroting van oktober 1918. September 1918.
1 stuk
- 196 Ingekomen brief van de heer Stevens aan B. Smet betreffende de boekhouding in het nieuwe systeem. 1918.
1 stuk
- 197 Ingekomen brief aan B. Smet betreffende de wijze van afbetalen. 15 oktober 1918.
1 stuk
- 198 Kasstaten van de maand oktober met bijgevoegde nota's. Oktober 1918.
1 omslag
- 199 Overzichtsstaat van de ledige verpakkingen in de magazijnen van het kanton Puurs, met ingekomen brieven van de vertrouwensmannen van Lippelo en Sint-Amands. Oktober 1918.
1 omslag

-
200	Onkostennota's. Oktober-november 1918.	1 omslag
201	Afschrift van een ingekomen brief van F. Delvaen aan B. Smet betreffende de instructie over een nieuwe betalingswijze. 15 oktober 1918.	1 stuk
202	Formulierboek van kwijtschriften. 1918.	1 stuk
203	Aantekeningen, brieven en kwitanties betreffende werkingskosten, goederen en verdelingen. 1918.	1 omslag
204	Lijst van de bezoldigingen. [1918?].	1 stuk

2. TAAKUITVOERING

A. GOEDERENADMINISTRATIE

(1) Suiker

205	Rekeningen met bijgevoegde kwitanties gericht aan B. Smet en vertrouwensmannen via de Zuckerverteilungsstelle beim Zivilkommissar Mecheln, met bijbehorende brieven betreffende de verdeling van de geleverde suiker van de "Raffinerie Belge". Juni-oktober 1918.	1 pak
<i>206 - 210 Verslagen van de suikerverdeling van de gemeenten in het kanton Puurs, met een samenvattend verslag van B. Smet. Juli-november 1918.</i>		
206	Juli 1918.	1 omslag
207	Augustus 1918.	1 omslag
208	September 1918.	1 omslag
209	Oktober 1918.	1 omslag
210	November 1918.	

1 omslag

- 211 Boekhoudkundige staat van broodsuiker van de gemeente Lippelo.
3 juli 1918.
1 stuk
- 212 Kasboek betreffende de suikerverdeling. 27 juli-2 oktober 1918.
1 deel
- 213 Verslagen van de suikerverdeling in de maanden juli en augustus in
de gemeente Puurs. 30 juli en 4 augustus 1918.
1 stuk
- 214 Financiële verslagen van de suikerverdeling in de maanden juli en
augustus 1918 in het kanton Puurs. 13 augustus 1918 en
[september] 1918.
2 stukken
- 215 Verslagen van de suikerverdeling in maanden oktober en november
in de gemeenten Bornem, Hingene en Puurs. Oktober-november
1918.
1 omslag
- 216 Staat van de voorraad van suiker en broodsmeesel op 30
september 1918. Oktober 1918.
1 stuk
- 217 Aantekeningen, ingekomen brieven en rekeningen van de
Zivilkommissar betreffende de verdeling van suiker in oktober en
november. Oktober-november 1918.
1 omslag
- 218 (2) Broodbeleg
Rekeningen gericht aan B. Smet en zijn vertrouwensmannen via de
Zuckerverteilungsstelle beim Zivilkommissar Mecheln, met
bijbehorende brieven betreffende de verdeling van de geleverde
confituur en marmelade van de firma "Landenne et Persoons",
Profondeville. Juni-september 1918.
1 omslag
- 219 Minuten van verslagen van de verdeling van suiker, honing en
confituur in de gemeente Bornem. Juni-augustus 1918.
1 omslag
- 220 Kasboek van de verdeling van broodbeleg. Juli-september 1918.
1 deel

-
- 221 Verslagen van de verdeling van confituur en marmelade in de gemeenten Puurs, Lippelo, Liezele, Hingene, Oppuurs, Bornem, Weert, Sint-Amands en Mariekerke. Juli-september 1918.
1 omslag
- 222 Dossier inzake de verdeling van kunsthoning. Augustus-september 1918.
1 omslag
- 223 *223 - 225 Verslagen van de verdeling van honing in de gemeenten van het kanton Puurs, met een samenvattend verslag door B. Smet. Augustus-oktober 1918.*
Augustus 1918.
1 omslag
- 224 September 1918.
1 omslag
- 225 Oktober 1918.
1 omslag
- 226 Rekeningen met bijgevoegde kwitanties betreffende de verdeling van kunsthoning in september. September 1918.
1 omslag
- 227 Verslag van de honingverdeling in de gemeente Bornem en rekening gericht aan vertrouwensman E. Van Fraeyenhoven via de Zuckerverteilungsstelle beim Zivilkommissar Mecheln met bijbehorende brieven betreffende de verdeling van honing van de firma A. Peten. Oktober 1918.
2 stukken
- 228 Verslag van de honingverdeling in de gemeente Sint- Amands. Oktober 1918.
1 stuk
- 229 (3) Lucifers
Ingekomen brieven van provinciaal opzichter L. Stevens met instructies betreffende de verdeling van lucifers. 24 juni 1918.
1 omslag
- 230 Verslagen van de verdeling van lucifers in de gemeenten Puurs, Lippelo, Liezele, Hingene, Oppuurs, Bornem, Weert, Sint-Amands en Mariekerke. Juni-september 1918.
1 omslag

-
- 231 Rekeningen met bijgevoegde kwitanties gericht aan B. Smet via de Zuckerverteilungsstelle beim Zivilkommissar Mecheln betreffende de geleverde lucifers van de Zündholzverteilungsstelle in Brussel. Juni- september 1918.
1 omslag
- 232 Kasboek van de verdeling van lucifers. 16 juli-30 augustus 1918.
1 deel
- 233 Aantekeningen en kwitanties, voornamelijk betreffende de verdeling van lucifers. 1918.
1 omslag
- (4) Carbuur
- 234 Kasboek van de verdeling van carbuur. September 1918.
1 deel
- 235 Verslagen van de carbuurverdeling in de gemeenten Puurs, Lippelo, Liezele, Hingene, Oppuurs, Bornem, Weert, Sint-Amands en Mariekerke, met bijbehorende stukken. September 1918.
1 omslag

B. VERDELINGSADMINISTRATIE

- (1) Aankondiging
- 236 Affiche met de verkoopprijzen voor suiker en broodsmeersel. 1 april 1918.
1 stuk
- 237 Affiche met de verkoopprijzen voor suiker en broodsmeersel. 1 juli 1918.
1 stuk
- 238 Register met de berichten over de verdeling van rantsoenen aan de bevolking van Puurs bestemd ter affichering. Juli-november 1918.
1 stuk
- 239 Affiche met de verkoopprijzen voor suiker en broodsmeersel. 1 oktober 1918.
1 stuk
- 240 Affiche betreffende de aanvragen van bijrantsoenen. [1918.]
1 stuk
- 241 Prijslijsten per rantsoen van bruine suiker, broodsuiker en kunsthoning. [1918.]

1 omslag

(2) Verdeling van goederen in de gemeente Puurs

- 242 - 243 *Verkooplijst van boter genoteerd per (gezinskaart)nummer. 1918.*
Mei-juni 1918. 1 deel
- 243 Juni-september 1918. 1 deel
- 244 - 245 *Verkooplijsten van diverse goederen genoteerd per (gezinskaart)nummer. 1918.*
Juli-augustus 1918. 1 deel
- 245 Augustus-oktober 1918. 1 deel
- 246 Verzoekschriften van bevoorradingsdiensten van verschillende gemeenten om nieuwe inwoners van Puurs in hun rantsoen te voorzien. Juli-oktober 1918. 1 omslag
- 247 Register van uitgeschreven personen voor de verdeling van goederen. Juli-november 1918. 1 deel
- 248 Verzoekschriften om rantsoenen aan B. Smet. Juli 1918. 1 omslag
- 249 Register met verdeling van honing per (gezinskaart)nummer. September-november 1918. 1 deel
- 250 Gezinskaarten van de gemeente Puurs, nrs. 129, 757 en 2001. 1918. 1 omslag
- 251 Gezinskaarten van de gemeente Ruisbroek, nrs. 55, 290, 331, 402 en 403. 1918. 1 omslag
- 252 Lijst van de gezinnen en enkele nota's hieromtrent. [1918]. 1 deel

-
- 253 Lijsten van kinderen en ouderen waarvoor extra rantsoen voorzien is. [1918].
1 omslag
- 254 Lijst van de gezinnen voor de verdeling van goederen. [1918].
1 stuk
- 255 Aantekeningen van adressen (voor de aanvraag van carbuur), met gezinskaartnummer. [1918.]
1 omslag
- 256 Lijsten van gezinnen voor de melkbedeling van juli, augustus, september en oktober. [1918].
1 omslag
- 257 Register met de verdeling van lucifers per (gezinskaart)nummer. [1918].
1 deel
- 258 Lijst van de kosteloze verdeling van klompen ("blokken") aan de behoeftige inwoners van Puurs, Sint-Amands en Mariekerke. [1918].
1 stuk

C. KANTON WILLEBROEK

1. GOEDERENADMINISTRATIE
- 259 Vrachtbrieven aan G. Hens (Verdeelingsmagazijnen), K. Moeremans en J. Smets (Volksopeuring, afdeling Handel). Juni-november 1918.
1 omslag
- 260 Verkooplijst van een onbekend product (in Willebroek). [Juli-oktober 1918].
1 omslag
- 261 Verkooplijst van boter, met de aankondiging van verdelingen in (Willebroek). Oktober-november 1918.
1 omslag
- 262 Verkooplijsten van suiker in Breendonk, Klein-Willebroek, Tisselt, Heindonk, Blaasveld en Ruisbroek. Oktober 1918.
1 deel
- 263 Kwitanties van de "Raffinerie Belge Société Anonyme" aan G. Hens. Oktober-november 1918.
2 stukken

- 264 Minuut van uitgaande brief betreffende de terugzending van lege suikerzakken. Oktober 1918.
1 stuk
- 265 2. VERDELINGSADMINISTRATIE
Verkooplijsten van suiker en andere goederen. Mei-juli 1918.
1 deel
- 266 Aanplakbiljetten, prijslijsten en nota's betreffende de verkoop van suiker, honing, lucifers, boter en marmelade. Juni-oktober 1918.
1 omslag
- 267 Lijsten en briefwisseling betreffende de verdeling van haver. Juni-augustus 1918.
1 omslag
- 268 Register met lijsten van de aanvragen voor haver in Willebroek, Ruisbroek, Breendonk, Heindonk en Tisselt. Juli-november 1918.
1 deel
- 269 269 - 270 GEZINSKAARTEN GEORDEND NAAR
GEZINSKAARTNUMMER. 1918.
Nummers 1-250.
1 pak
- 270 Nummers 251-861.
1 pak
- 271 Bijlagen aan de gezinskaarten voor bijgevoegde rantsoenen met gezinskaartnummers tussen 1-1552. Juli-september 1918.
1 omslag
- 272 Lijsten van de gezinnen van de gemeenten Willebroek, Heindonk, Ruisbroek, Tisselt en Breendonk, van vluchtelingen, van schippers, het klooster, de gasthuizen en bijgevoegde aantekeningen. 1918.
1 omslag
- 273 Verzoekschriften van de bevoorradingsdienst van Antwerpen om nieuwe inwoners van Willebroek hun rantsoen suiker, confituur en honing te bezorgen. 1918.
2 stukken
- 274 Lijst van schippers met winkelkaartnummer en ingekomen brief van de afdeling Boom betreffende een schippersgezin. 1918.
2 stukken

D. NIET NADER TE LOKALISEREN STUKKEN

- 275 Verkooplijsten van suiker, honing, lucifers en tabak. Mei-augustus 1918.
1 deel
- 276 276 - 288 VERKOOPSBEWIJZEN VAN DE VERDELING VAN GOEDEREN DOOR DE VERDEELINGSMAGAZIJNEN VAN VOLKSOPBEURING VAN EEN ONGEÏDENTIFICEERDE GEMEENTE. 1918.
Azijn, lucifers en schoensmeer, 12 juni 1918.
1 omslag
- 277 Haver, azijn en "blokken" (klompen), 17 juli 1918.
1 omslag
- 278 Lucifers, 20 juli 1918.
1 omslag
- 279 Azijn en lucifers, 1 augustus 1918.
1 omslag
- 280 Azijn, lucifers, zeep en "blokken" (klompen), 9 augustus 1918.
1 omslag
- 281 Ongeïdentificeerde waren, 22 augustus 1918.
1 omslag
- 282 Huishoudartikelen, 26 september 1918.
1 omslag
- 283 Haver, 4 september 1918.
1 omslag
- 284 Azijn, pudding en surrogaatkoffie, 13 september 1918.
1 omslag
- 285 Lucifers en zeep, 26 september 1918.
1 omslag
- 286 Lucifers en zeep, 27 september 1918.
1 omslag
- 287 "H." en "M.", 12 november 1918.
1 omslag
- 288 Diverse verkoopsbewijzen van diverse verdelingen.

1 omslag

289 Notaboekje betreffende de verdeling van goederen in het gasthuis,
 klooster en betreffende de melkbedeling van de
 Verdeelingsmagazijnen van een ongeïdentificeerde gemeente.
 [1918].

1 deel

290 Stempel van Verdeelingsmagazijnen van een ongeïdentificeerde
 gemeente. [1918].

1 stuk

IV. VLAAMSCH PROPAGANDABUREEL VOOR HET ARRONDISSEMENT
MECHELEN

A. BRIEFWISSELING EN ADRESGEGEVENS

- 291 Ingekomen brieven, minuten van uitgaande brieven en aantekeningen. 1918 en [Z.d.]. 1 pak
- 292 Fragmenten van brieven, briefkaarten en omslagen. [1918]. 1 omslag
- 293 Lege omslagen van ingekomen en uitgaande stukken. 1918. 1 pak
- B. AANTEKENINGEN, KNIPSELS EN DRUKWERK
- 294 Aantekeningen van adresgegevens. [1918]. 1 omslag
- 295 Uitnodigingskaarten voor de 'Grootsche Betooging' in de Bruul te Mechelen. 1918. 1 omslag
- 296 Aantekeningen en knipsels over activiteiten. [1918]. 1 omslag
- 297 - 298 VLUGSCHRIFTEN, AANTEKENINGEN EN OMSLAGEN. 1918-1919.
- 297 Genummerde stukken uit het gerechtelijk dossier. 1918-1919. 1 omslag
- 298 Ongenummerde stukken, betreffende de Vlaamse kwestie, van diverse verenigingen en personen. 1918. 1 omslag

V. ARCHIVALIA VAN VERENIGINGEN: DE VLAAMSCHE KRING VOOR
TAAL EN VOLK WILLEBROEK, DE GEWESTELIJKE
GROENINGHERWACHT VAN WILLEBROEK EN OMSTREKEN, WAAKT
VLAANDEREN MECHELEN

A. VLAAMSCHE KRING VOOR TAAL EN VOLK WILLEBROEK

- 299 Kopieboek van L. Smets (schrijver) en K. Moeremans (voorzitter).
November 1917 - september 1918.

1 deel

- 300 Lied van de "Vlaamschen Kring van Willebroek" [ca. 1917-1918?].

1 stuk

*B. DE GEWESTELIJKE GROENINGHERWACHT VAN WILLEBROEK EN
OMSTREKEN*

- 301 Kopieboek van L. Smets, secretaris. December 1917 - september
1918.

1 deel

C. WAAKT VLAANDERE MECHELEN

- 302 Kasboek, met ingesloten ledenlijst. 1916-1918.

3 delen

- 303 Statuten. 6 januari 1917.

1 deel

VI. BEWIJSSTUKKEN BIJ DE GERECHTELIJKE DOSSIERS VAN LEDEN
EN SYMPATHISANTEN VAN VOLKS-OPBEURING,
VERDEELINGSMAGAZIJNEN, KOLENVERDEELING,
PROPAGANDABUREEL EN ANDERE ACTIVISTISCHE ORGANISATIES IN
HET ARRONDISSEMENT MECHELEN

A. PERSOONLIJKE STUKKEN & DOCUMENTATIE

1. STUKKEN VAN F. AERTS

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

(1) Privéleven

- 304 Ingekomen brief en minuten van uitgaande brieven betreffende zijn
aanstelling als leraar in de Rijksnormaalschool te Lier. 1918.

3 stukken

- 307 Stukken betreffende de publicatie van gedichten en liederen. 1916
en [z.d.].

1 omslag

(2) Openbaar leven: secretaris van de Dienst Pensioenen op het
Ministerie van Wetenschappen en Kunsten

- 305 Minuten van uitgaande brieven betreffende de uitkering van
pensioenen. 1918.

1 omslag

- 306 Formulierenboek. 1918.

1 omslag

B. DOCUMENTATIE

- 308 Krantenknipsels uit Het Vlaamsche Nieuws over de Raad van
Vlaanderen en over de onderwijzersbeweging. 1918 en [Z.d.].

2 stukken

- 309 L. Dosfel, "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918.

1 deel

- 310 "De Goede Boodschap", bijbeltekst met nabeschouwing. 1918.

1 stuk

- 311 "Open brieven der Vlaamsche Frontpartij verzameld door Karel de
Schaepdrijver en Julius Charpentier". 1918.

1 deel

2. STUKKEN VAN J. ASPERS

- 312 Dossier met documenten toebehorende aan J. Aspers: krantenknipsels, drukwerk en een persoonlijk notitieboek met gedichten. 1918. 1 omslag

3. STUKKEN VAN K. BOEREN

A. ALGEMEEN

- 323 Niet ingevulde formulieren bestemd voor contracten tussen kolenhandelaars en afgevaardigde leiders van de bijkantoren. [1917.] 1 omslag

- 324 Stukken betreffende de organisatie van Kolenverdeeling in de Kreits Mechelen van J. Ursi. [1917-1918.] 1 omslag

- 325 Stukken betreffende de organisatie van Kolenverdeeling in de Kreits Mechelen van K. Boeren. 1918. 1 omslag

B. BRIEFWISSELING VAN J. URSI

- 326 Ingekomen brief van de Zivilkommissar betreffende de bevoegdheden van de gemeentebesturen en de kolenhandelaars bij de Kolenverdeeling. Oktober 1917. 1 stuk

- 327 327 - 330 Ingekomen brieven en lijsten van de leiders van de bijkantoren. 1917-1918. L. De Rooy van Heist-op-den-Berg. 1 omslag

- 328 J. Reyniers van Willebroek. 1 omslag

- 329 J. Temmerman van Duffel. 1 omslag

- 330 C. Godderis van Lier. 1 omslag

- 331 Aankondigingen van de hoofdzetel in Brussel over bevrachte schepen, gezonden naar het arrondissement Mechelen. 1918.

1 omslag

C. BRIEFWISSELING VAN K. BOEREN

- 332 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande stukken. 1918. 1 pak

- 333 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven van K. Boeren en de hoofdzetel van Kolenverdeeling voor Vlaanderen in Brussel. 1918. 1 omslag

- 334 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven van K. Boeren en de Zivilkommissar van Mechelen. 1918. 1 omslag

- 335 Aankondigingen van de hoofdzetel in Brussel over verzonden en bevrachte schepen naar het arrondissement Mechelen. 1918. 1 omslag

4. STUKKEN VAN F. BOGAERTS

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

- 345 Ingekomen brieven en prentkaarten betreffende zijn beroep als toondichter. 1916-1918. 1 pak

- 346 Stukken betreffende de muziekschool, opgericht door Volksopebeuring- Volksontwikkeling Lier, onder leiding van F. Bogaerts. 1918. 1 omslag

B. DOCUMENTATIE

- 347 Verzamelde documentatie betreffende "Vlaamsche Volksliederen" en Russisch Ballet. 1915 en [Z.d.]. 1 omslag

5. STUKKEN VAN E. BOSSEREZ

- 348 Dossier toebehorende aan E. Bosserez, met krantenknipsels, drukwerk ("Vaderlandsche Lieder van René De Clercq", Vlaamsche Drukkerij, Anderlecht), vlugschriften, gedrukte brief over de oprichting van Volksopebeuring afdeling Puurs, gedrukte brief met uitnodiging van Volksontwikkeling Willebroek voor voordracht Felix Timmermans, een open brief aan 'Zijne Majesteit den Koning der Belgen' uitgaande van het Nationaal Vlaamsch

Verbond. 1918.

1 omslag

6. STUKKEN VAN G. BURSSENS

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

(1) Privéleven

- 349 Identiteitskaart van G. Burssens met een rode stempel 'in Ueberwachung' afgeleverd te Bonheiden op 12 juni 1917. 1917.
1 stuk

- 350 Gedichten geschreven door G. Burssens. [ca. 1917-1918?].
1 omslag

- 351 Toneelstuk geschreven door G. Burssens. [ca. 1917-1918?].
1 omslag

- 352 Ingekomen briefkaarten. 1918.
1 omslag

- 353 Ingekomen prentkaart uit Locarno in Zwitserland van [K. Lebunov].
24 april 1918.
1 stuk

(2) Openbaar leven

- 354 Leeg formulier om naam, woonplaats, geboorteplaats en datum, beroep en inlichtingen in te vullen, doel onbekend. [ca. 1917-1918?].
1 stuk

B. DOCUMENTATIE

- 355 "Aan de Vlamingen", vlugschrift. [ca. 1917-1918?].
1 stuk

- 356 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918.
1 deel

- 357 Krantenknipsels van Duitse gedichten en krantenknipsel getiteld "Voor dichter René de Clercq". [ca. 1917-1918?].
1 omslag

7. STUKKEN VAN J. CEURREMANS

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

- 358 Ingekomen brieven met bijbehorende kwitanties. 1915-1918.
1 omslag
- 359 Foto's en prentkaarten. 1917-1918.
14 stukken
- 360 Aantekeningen van eigen gedichten, notitieboek met gedichten en tekeningen. [ca. 1917-1918?].
1 omslag
- 361 Menukaart. [ca. 1917-1918?].
1 stuk
- 362 Verslag van de zitting van de Rechtbank van Eerste Aanleg gehouden te Leuven betreffende J. Ceurremans. 1918.
1 stuk
- B. DOCUMENTATIE*
- 363 "Te Mechelen", krantenknipsel. [ca. 1916-1918?].
1 stuk
- 364 "Zondagsblad, bijblad van de Vooruit". 1916-1917.
3 delen

8. STUKKEN VAN F. DELVAEN

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

- (1) Privéleven
- 365 Stukken betreffende Duitse poëzie en literatuur bestemd voor het schrijven van boekbesprekingen voor het tijdschrift De Vlaamsche Gids en voor persoonlijk gebruik. [1909], 1911-1917.
1 pak
- 366 Stukken betreffende de aangifte van een fiets naar aanleiding van de verordening van 22 augustus 1916. 1916.
2 stukken
- 367 Aantekening betreffende een droom. [ca. 1910-1918?].
1 stuk

(2) Openbaar leven

- 368 (a) *Belastingontvanger in de gemeente Onze-Lieve-Vrouw-Waver*
Stukken betreffende de inning van belastingen. 1913-1916. 1 pak
- 369 (b) *"Abteilungschef im Ministerium der Wissenschaften und Künste für das Flämische Verwaltungsgebiet"*
Ingekomen brief van de Verwaltungschef bei dem Generalgouverneur in Belgien. 7 juli 1917. 1 stuk
- 370 (c) *Voorzitter van de vereniging Volksopbeuring*
Verslagen betreffende de werking in de afdeling Brussel. Maart-mei 1918. 1 omslag
- 371 Ingekomen brieven van de hoofdzetel aan F. Delvaen, voorzitter Volksopbeuring Mechelen. 1918. 1 omslag
- 372 Lijsten van het kasverloop inzake de rekeningen en afbetalingen van de Afdeling Handel, Volksopbeuring Mechelen. 1918. 1 omslag
- 373 (d) *Hoofdsteller van de activistische Mechelse krant De Beiaard*
Kwitantie van P. Van Der Zeypen voor de betaling van 1000 exemplaren van De Beiaard door Frans Delvaen. 1918. 1 stuk
- 374 (e) *Secretaris van het Algemeen Nederlandsch Verbond, Tak Mechelen*
Ledenlijst. [ca. 1918?]. 1 deel
- 375 B. DOCUMENTATIE
"Bijdrage tot de wordingsgeschiedenis van den Grooten Oorlog" door M.P.C. Valter. 1915. 1 deel
- 376 Krantenknipsels. [1916.] 1 omslag

-
- 377 Affiche bijgevoegd bij "Het Mannekensblad van den Vlaamsche Soldaat", pamflet uitgegeven door Het Vlaamsche Blok. [ca. 1910-1918?].
1 stuk
- 378 Verzamelde documentatie betreffende de Consciencedag van 11 augustus 1912. 1912.
2 stukken
- 379 - 382 Verzamelde documentatie betreffende de Vlaamsche Landsbond. 1916 en [ca. 1910-1918?].
- 379 "Standregelen van den Vlaamschen Landsbond", statuten. 1916.
1 deel
- 380 "Belgen!", Vlugschrift uitgegeven door de Vlaamschen Landsbond. 1916.
1 deel
- 381 "Aan het Vlaamsche Volk!", vlugschrift uitgegeven door de Vlaamschen Landsbond. 1916.
1 deel
- 382 "De Walen en de Statenbond van Vlaanderen en Wallonië", vlugschrift uitgegeven door de Vlaamschen Landsbond. [ca. 1910-1918?].
1 deel
- 383 - 391 Verzamelde documentatie betreffende de vernederlandsing van de Gentse universiteit. 1910-1917 en [ca. 1910-1918?].
- 383 "Vlaamsche Hoogeschool-commissie. Verslag over de Vervlaamsching der Hoogeschool van Gent (samenvatting)." 1910.
1 deel
- 384 "De Vlaamsche Hoogeschool.", open brief door J. Vercouillie aan de bestuurder van de krant La Flandre libérale. 1910.
1 stuk
- 385 "Vlaamsche Hoogeschool-commissie. Verslag over de Vervlaamsching der Hoogeschool van Gent (samenvatting)." 1911.
1 deel
- 386 "Hoogeschool te Gent. Academisch Jaar 1916-1917. Inlichtingen voor de studenten en hunne ouders." 1916.
1 deel

-
- 387 "Vlaamsch Hoogeschoolfonds", lijst van de schenkers aan het Vlaamsche Hogeschoolfonds. [ca. 1910-1918?]. 1 stuk
- 388 "Propaganda Commissie tot Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool. Stad Mechelen. Groote Vlaamsche Meeting.", vlugschrift. [ca. 1910-1918?]. 1 deel
- 389 "Propagandacomiteit ter vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool. Afdeling Mechelen. Groote Meeting. Programma.", vlugschrift. [ca. 1910-1918?]. 1 deel
- 390 "Lijst der 1200 eerste handteekeningen onder het Verslag der Vlaamsche Hoogeschool-commissie." [ca. 1910-1918?]. 1 deel
- 391 "Mechelsch propaganda-comiteit tot Vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool", open brief. [ca. 1910-1918?]. 1 deel
- 392 392 - 405 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse eisen. 1910-1918 en [ca. 1910-1918?].
"De Vlamingen onder de Nieuwe Regeering". 1910. 1 deel
- 393 "L'Influence Française par M.D". 1911. 1 deel
- 394 "Réponse à la Lettre au Roi sur la Séparation de la Wallonie et de la Flandre de Jules Destrée par H. Meert". 1912. 1 deel
- 395 "De Vlaamschgezindheid en de Moed van Edward Anseele en van De Bende van Vooruit door Alfons Sevens". 1912. 1 deel
- 396 "Vlaanderen's oproep tot de Onzijdige Volkeren", vlugschrift uitgegeven door het Nationaal Vlaamsch Verbond. 1916. 1 stuk
- 397 "Aan het Vlaamsche Volk". 1917. 1 deel
- 398 L. Dosfel, "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918.

1 deel

- 399 "Doodgewone gevolgen. Door Leo Van Heilsdag (Uit De Katholieke Vlaamsche student)". 1918.

1 deel

- 400 "Open brieven der Vlaamsche Frontpartij verzameld door Karel De Schaepdrijver en Julius Charpentier". 1918.

1 deel

- 401 "De Raad van Vlaanderen aan het Vlaamsche Volk!". [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 402 "Levensschets van priester-aalmoezenier Dr. Paul Van Der Meulen", vlugschrift betreffende de verbanning van deze priester naar het eiland Cézembre wegens zijn Vlaamsgezindheid. [ca. 1910-1918?].

1 stuk

- 403 "Frankrijk in Vlaanderen", met de toelichting: "Voor den oorlog verschenen". [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 404 "Onze Vlaamsche Kunstenaars gewroken. Aan het Gentsche Volk!", pamflet namens "de protestcommissie". [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 405 "Aan de Mechelse bevolking!", Vlugschrift uitgegeven door de Socialistische Jonge Wacht, Mechelen. [ca. 1910-1918?].

1 stuk

- 406 406 - 420 Verzamelde tijdschriften en kranten. 1911-1918. Omslag van het tijdschrift "De Vlaamsche School", december 1901, 14e jaargang, nr. 12, Antwerpen. 1901.

1 stuk

- 407 "De Straal. Liberaal Dagblad voor Mechelen en omstreken", krant. 1911.

1 deel

- 408 "De Witte Kaproen. Vlaamsch Strijdblad", krant. 1911-1912.

3 delen

- 409 "De Vlaamsche Post", krant. 1915.

1 deel

- 410 "Dietsche Stemmen. Tijdschrift voor Nederlandsche

	Stambelangen." 1915-1916.	8 delen
411	"Nieuwe Rotterdamsche Courant", krant. 1915-1917.	1 omslag
412	"Het Vlaamsche Nieuws", krant. 1915, 1918.	2 delen
413	"Gesetz- und Verordnungsblatt", staatsblad van het Duitse bezettingsbestuur, 1916.	1 deel
414	"Gazet van Brussel. Dagblad voor het Vlaamsche Volk". 1916-1917.	3 delen
415	"Persoverzicht uitgegeven door het Centraal Vlaamsch Persbureau. 1918.	2 delen
416	"Belgischer Kurier. Brüsseler Tageszeitung", krant. 1918.	1 deel
417	"De Vlaamsche Smeder", krant. 1918.	1 stuk
418	"De Eendracht", krant. 1918.	3 delen
419	"Frankfurter Zeitung", tijdschrift. 1918.	1 deel
420	"De Toorts. Staat- en Letterkundig Weekblad voor Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika", tijdschrift. 1918.	1 pak
9. STUKKEN VAN L. DE ROOY		
<i>A. STUKKEN VAN DE ORGANISATIE VOLKSOPBEURING TE HEIST-OP-DEN-BERG</i>		
423	Kwitantiebewijzen betreffende Volksopbeuring, Kolenverdeeling en de Verdeelingsmagazijnen. 1915-1918.	1 stuk
422	Staat van inkomsten en uitgaven van de Afdeling Liefdadigheid. April-augustus 1918.	1 stuk

-
- 421 Financiële verslagen. Juni-juli 1918.
1 stuk
- 424 Aantekeningen inzake de vertaling van Franse en Duitse termen.
[ca. 1910-1918?].
1 stuk
- 425 *B. DOCUMENTATIE*
"Volledig Brievenboek voor verliefde harten, groote verzameling van 126 minnebrieven", boek met liefdesgedichten. [ca. 1910-1918?].
1 deel
10. STUKKEN VAN V. DE VOGELAERE
- 426 *A. PRIVÉLEVEN*
Ingekomen brief van A. Vanderlinden. 1914.
1 stuk
- 427 *B. STUKKEN BETREFFENDE DE HULPCOMITEITEN IN LIER*
Inlichtingskaarten nr. 81 en 439 van het Steuncomiteit in de stad Lier betreffende respectievelijk de weduwe Van Eester-Synaes, en Joannes Andries. 1914, 1915.
2 stukken
- 428 Minuut van uitgaande brief van het Hulpcomiteit in Lier bestemd voor werkgevers in Lier met het verzoek elke week een lijst van de werknemers te bezorgen. 1915.
1 stuk
- 429 Diverse voorgedrukte formulieren van de Steunkomiteiten in Lier. 1915 en [ca. 1910-1918?].
1 pak
- 430 "Eenzelvigheidsboekje", intern reglement en formulierenboek uitgegeven door het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit waarin de hulp aan een gezin kon genoteerd worden. [ca. 1910-1918?].
2 delen
- 431 Lijst van de personen die mogen stempelen in de Eikelstraat (Wijk I) te Lier. [ca. 1910-1918?].
1 stuk
- 432 "Na de Vlucht", krantenknipsel betreffende de geschiedenis van de

Steuncomiteiten in Lier. [ca. 1910-1918?].

1 stuk

433

Affiche met de mededeling "Herberg gesloten" en afgestempeld door het Steuncomiteit Lier. [ca. 1910-1918?].

1 stuk

11. STUKKEN VAN E. GEPTS

A. *PERSOONLIJKE STUKKEN*

434

Ingekomen brieven. 1917-1918.

1 omslag

B. *DOCUMENTATIE*

435 - 440 Verzamelde documentatie betreffende het onderwijs en de strijd om de vernederlandsing van de Gentse universiteit. 1916-1918.

435

"De Strijd om de Vlaamsche Hoogeschool. Het huidig standpunt (februari 1916). Door Demos". 1916.

1 deel

436

Gedrukt: Antwerpen, uitgeverij J. Vanderdonck, Uitgave van de Hoogeschoolbond, nr. 4.

1 deel

437

"Rijksuniversiteit Gent. Hogere School voor Handelswetenschap", informatiebrochure. 1917.

1 deel

438

"De Vlaamsche Hoogeschool te Gent. Inlichtingsboekje voor hen die gedurende het academisch jaar 1917-1918 aan de Staatsuniversiteit te Gent willen studeeren", informatiebrochure. 1917.

1 deel

439

"De vierde graad van het Lager Onderwijs. Voorbereidend Vakonderwijs door Barth. Gielis". 1918.

1 deel

440

"'s Rijks Hoogeschool te Gent. Programma der lessen. 1917-1918". 1918.

1 deel

-
- 441 - 446 Verzamelde documentatie betreffende de Vlaamse kwestie. 1916-1918.
- 441 Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1916. 1 deel
- 442 "Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch Kolenbekken. Door Arthur Faingnaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917. 1 deel
- 443 "Liederavonden voor het Volk. Eerste reeks. Vlaamsche Volksliederen. Uitgegeven door de zorgen van het Vlaamsch Akt. Propaganda Komiteit in Lier". 1917. 1 deel
- 444 L. Dosfel, "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918. 1 deel
- 445 "Open brieven der Vlaamsche Frontpartij. Verzameld door Karel de Schaepdrijver en Julius Charpentier". 1918. 1 deel
- 446 "Vlaandrens Weezang aan den Ijzer door Karel De Schaepdrijver en Julius Charpentier (korporaals bij 't Belgisch Leger)". 1918. 1 deel
12. STUKKEN VAN K. GILLIS
- A. PERSOONLIJKE STUKKEN*
- 447 Ingekomen brief van een niet geïdentificeerde vriendin. [ca. 1910-1918?]. 1 stuk
- 448 Dossier van de griffie van de rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel met bewijslast tegen K. Gillis en correspondentie van het kabinet van de onderzoeksrechter. Januari-februari 1919. 1 omslag
- B. DOCUMENTATIE*
- 449 "Vlaamsch Leven", tijdschrift. 1917-1918. 1 pak
13. STUKKEN VAN A. EN L. HUYGENS
- 450 Dossier met documenten toebehorende aan A. en L. Huygens.

1918.

1 omslag

14. STUKKEN VAN K. MOEREMANS

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

- 454 Notitieboek waarin opgetekend een "open brief" betreffende de Vlaamse gedachte. 1913.

B. DOCUMENTATIE

- 455 - 458 Documentatie over de Vlaamse strijd, in beslag genomen op 1 december 1918. 1916-1918.
- 455 "Vlaandrens weezang door Claudius Severus". 1916. 1 deel
- 456 "De Eendracht, weekblad voor het Vlaamsche volk". 1917. 3 delen
- 457 "Het huidige standpunt van het Vlaamsche Volk in den wereldstrijd. Een woord aan de stambewuste Vlamingen en aan de Vlaamsche armen in den oorlogstijd". 1917. 1 deel
- 458 "De Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool beschouwd met het oog op de plichten der Vlamingen jegens vorst en vaderland. Voordracht door Prof. Dr. L. Dosfel op de Katholieke Studentenvergadering den 15e October 1916 in het Atheneum te Antwerpen gehouden". 1918. 1 deel

15. STUKKEN VAN T. MOREL

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

- 459 "Carte d'honneur. 1er degré.", diploma uitgereikt door het Institut du Sacré-Cœur van de broeders Hiëronymieten te Stekene. 1895. 1 stuk

B. DOCUMENTATIE

- 460 - 464 Verzamelde documentatie betreffende de Vlaamse kwestie. 1917-1918 en [ca. 1910-1918?].
- 460 "Aan het Vlaamsche Volk!". 1917. 1 deel

-
- 461 "Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch Kolenbekken door Arthur Faingnaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917. 1 deel
- 462 L. Dosfel, "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918. 1 deel
- 463 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit De Katholieke Vlaamsche Student)". 1918. 1 deel
- 464 Gedrukt: 'Namens het bestuur van de Raad van Vlaanderen'. Lier, Drukkerij Van Peborgh. [ca. 1910-1918?]. 1 deel
16. STUKKEN VAN J. OTQUET
- A. *PERSOONLIJKE STUKKEN*
- 465 Dagboek. Juni 1917. 1 deel
- 466 Huiswerk en voorbereidende aantekeningen van stenografie en dactylografie. 1917. 1 deel
- 467 Notitieboek met zelfgeschreven proza en poëzie (Nederlandse opstellen). [1917]. 1 deel
- B. *DOCUMENTATIE*
- 468 468 - 471 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1917-1918. "Liederavonden voor het Volk. Eerste reeks. Vlaamsche Volksliederen. Uitgegeven door de zorgen van het Vlaamsch Akt. Propaganda Komiteit in Lier". 1917. 1 deel
- 469 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918. 1 deel
- 470 "De vierde graad van het Lager Onderwijs. Voorbereidend Vakonderwijs door Barth. Gielis", In de reeks Studies over Vlaamsche Volkskracht, Uitgaven van de Vlaamsch Nationale

-
- Onderwijzersvereniging. 1918. 1 deel
- 471 "Vlaandrens Weezang aan den IJzer door Karel De Schaepdrijver en Julius Charpentier (korporaals bij 't Belgisch Leger)". 1918. 1 deel
- 472 472 - 477 Verzamelde tijdschriften en kranten. 1917-1918.
"Gazet van Brussel. Dagblad voor het Vlaamsche Volk". 1917. 1 deel
- 473 "De Goedendag. Maandschrift voor Vlaamsche Studenten uitgegeven door Jong Vlaanderen". 1917-1918. 1 deel
- 474 "Belgischer Kurier. Brüsseler Tageszeitung", krant. 1918. 1 deel
- 475 "De Toorts. Staat- en Letterkundig Weekblad voor Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika", tijdschrift. 1918. 1 omslag
- 476 "Vlaamsch Leven. Zelfstandig Vlaamsch Geïllustreerd Weekblad". 1918. 1 deel
- 477 "De Stroom, Algemeen Maandschrift voor Vlaanderen". 1918. 1 deel
- 478 Reclamefolders voor Winter-palace en vermoedelijk een kledingzaak, en programmaboekje van de Empire cinema. [1917-1918]. 3 stukken
- 479 17. STUKKEN VAN K. PAAPS
Rekeningen en kwitanties van diverse goederen van Volksopbeuring Handelsvennootschap Nijlen en minuut van de 'kommissieloonrekening' voor de afdeling Lier (K. Paaps). 1918. 1 omslag
- 480 Registers de leden van Volksopbeuring, afdeling Lier, met aanduiding van de bedeling van tabak, schoensmeer, havermout, meel, zeep, veters, pudding, koffie, klompen, enzovoort. [1918?] 2 delen
- 481 Manuaal van Volksopbeuring, (afdeling Lier ?). Mei-september

1918.

1 deel

- 482 18. STUKKEN VAN W. PASTEYN
Ingekomen brieven. 1912, 1917-1918.

1 omslag

- 483 Getuigschrift van goed gedrag en zeden van W. Pasteyn, uitgereikt
in Lier. 1915.

1 stuk

- 484 19. STUKKEN VAN L. PEETERS
Ingekomen brief van de Kommandantur van het
krijgsgevangenenkamp Göttingen aan 'Volksopbeuring, Louis
Peeters, Mechelen' met het julinummer van het tijdschrift "Onze
taal". 1918.

1 stuk

- 485 Rekeningen van de verkochte weekbladen "Ons Land" en "De
eendracht" door krantenhandelaars Leemans en Holemans aan
Louis Peeters van Volksopbeuring Mechelen. 1916-1917.

1 omslag

- 486 20. STUKKEN VAN J. REYNIERS
Ingekomen brieven van de Caisse Hypothécaire Anversoise aan J.
Reyniers, agent van deze bankmaatschappij. 1918.

1 omslag

21. STUKKEN VAN B. SMET

A. PERSOONLIJKE STUKKEN

- 487 (1) Privéleven
Ingekomen brief van Stevens betreffende de organisatie van een
unionistische partijorganisatie voor gematigde activisten. [ca.
1910-1918?].

1 stuk

- 488 (2) Openbaar leven: stukken betreffende Volksopbeuring (en
Verdeelingsmagazijnen)
Statuten van Verdeelingsmagazijnen voor het arrondissement
Mechelen. [1918].

1 stuk

-
- 489 "Goed nieuws voor onze bevolking", twee gedrukte brieven betreffende de oprichting en de herinrichting van Volksopbeuring, afdeling Mechelen. [1916] en [1917].
2 stukken
- 490 Doorslag van een open brief van Volksopbeuring Puurs, gericht aan Von Bissing, gouverneur-generaal van bezet België. [ca. 1910-1918?].
1 stuk
- 491 Formulierenboek met kwitantiebewijzen van de te versturen soldatenpakketten, Afdeling Soldatentroost [Ruisbroek en Tisselt]. Augustus 1917 - mei 1918.
1 deel
- 492 Doktersattesten waarin extra suikerrantsoenen toegekend worden, Verdeelingsmagazijnen, afdeling Willebroek. September 1918.
1 pak
- 493 *493 - 506 Stukken betreffende Volksopbeuring, afdeling Mechelen, gemeente Rijmenam (Peulis). 1918, [ca. 1910-1918?].*
Formulierenboek met ontvangstbewijzen betreffende het vervoer van waren van Volksopbeuring Mechelen naar de Verdeelingsmagazijnen in Rijmenam. 1918.
1 deel
- 494 Ledenlijsten van wijk 2 en 3 betreffende de suikerverdeling, met bijgevoegde gezinskaarten. 1918.
2 delen
- 495 Kasboek. Juli 1918.
1 deel
- 496 Ingekomen brieven van de Zivilkommissar Mechelen betreffende de steenkolen- en suikerverdeling. 1918.
1 omslag
- 497 Lijst van kinderen jonger dan één jaar, opgemaakt voor de verdeling van bijrantsoenen. 10-11 september 1918.
1 stuk
- 498 Kwitanties van drukwerk. April-juni 1918.
3 stukken
- 499 Aantekening van een aankondiging van de bedeling van steenkolen voor huisgezinnen op 24 september 1918. 1918.

1 stuk

- 500 Verzoekschriften van kleine bedrijven uit Peulis aan de Kolenverdeeling voor Vlaanderen bijkantoor Mechelen voor de toekenning van steenkolen. 1918.

2 stukken

- 501 Staat met aanduiding van de verdeling van lucifers, suiker, confituur en honing onder de leden. Juli-november 1918.

1 deel

- 502 Staat met aanduiding van de verdeling van goederen onder de leden, met aantekeningen. [1918].

1 deel

- 503 Aantekeningen met persoonsgegevens van soldaten. [ca. 1918?].

1 omslag

- 504 Gezinskaarten. [1918].

3 stukken

- 505 Lijst van gezinnen die een suikerkaart verkregen hebben. [1918].

1 stuk

- 506 Met aankondiging van verkoopprijzen van suiker en broodsmeezel van 12 juni 1918, met propaganda over Volksopebeuring "Vlaanderen wat het was - Vlaanderen wat het worden zal", met bericht aan de bevolking van de afdeling Soldatentrost over kosteloze pakketten voor soldaten. 1918 en [ca. 1910-1918?].

3 stukken

- 507 Inventaris van de veroordelingsstukken van Juliaan Aspers en Benoît Smet van het politiecommissariaat van Puurs, met twee notitieboekjes over de verdeling van havervlokken, lucifers en tabak. December 1918.

3 stukken

B. DOCUMENTATIE

508 - 521 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende de Vlaamse kwestie. 1915-1918 en [ca. 1910-1918?].

- 508 "Gerechtigheid! Door Claudius Severus". 1915.

1 deel

- 509 "Havere tegen Vlaanderen door René De Clercq". 1916.

1 deel

-
510	Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1916.	1 deel
511	"Belgen!", Vlugschrift uitgegeven door de Vlaamsche Landsbond. 1916.	1 deel
512	"Aan het Vlaamsche Volk!". 1917.	1 deel
513	"Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch Kolenbekken door Arthur Faingaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917.	1 deel
514	"Vlaandrens Weezang aan den Ijzer door Karel de Schaepdrijver en Julius Charpentier (korporaals bij 't Belgisch Leger)". 1918.	1 deel
515	"Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918.	1 deel
519	"Waarom? Daarom! Door Claudius Severus". 1918.	1 deel
516	"De Raad van Vlaanderen aan het Vlaamsche Volk!". [ca. 1910-1918?].	1 deel
517	"Een noodkreet! Aan de Studenten van St-Ignatius-Gesticht. Tweede vermeerderde oplage van Studenten oordeelt!". [ca. 1910-1918?].	1 deel
518	"Een oproep tot de Vlamingen door Gustaaf Vermeersch". [ca. 1910-1918?].	1 deel
520	"De Goede Boodschap. Over het Gebed", evangelie met beschouwing. [ca. 1910-1918?].	1 deel
521	"De Goede Boodschap. Jezus belooft den H. Geest", evangelie met beschouwing. [ca. 1910-1918?].	1 deel

-
- 522 522 - 524 Verzamelde kranten. 1917-1918.
"De Morgenbode", bijvoegsels van de krant De Morgenbode. 1917-1918.
1 deel
- 523 "De Eendracht". 1918.
1 deel
- 524 "Onze Strijd. Wekelijksch orgaan van het Vlaamsch
Propagandabureau te Lier". 1918.
1 omslag
22. STUKKEN VAN L. SMETS
- 525 *A. PERSOONLIJKE STUKKEN*
Ingekomen brief van een vriend betreffende de portretten die J.
Smets van hem en zijn vrouw gemaakt heeft. 1918.
1 stuk
- 526 "Inleiding tot de aanspraak van Multatuli tot de hoofden van
Lebak", doorslag van een redevoering uit de roman Max Havelaar.
[ca. 1918?].
1 stuk
- B. DOCUMENTATIE*
- 527 527 - 529 Programma's van volksvoordrachten georganiseerd door
stad Mechelen. 1917-1918.
Februari en maart 1917.
1 deel
- 528 De 'sluitzitting' op 17 april [1917].
1 deel
- 529 25 februari 1918.
1 deel
- 530 530 - 545 Verzamelde vlugschriften en pamfletten betreffende
politieke stromingen. 1916-1918 en [ca. 1910-1918?].
Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1916.
1 deel
- 531 "Belgen!", Vlugschrift van de Vlaamsche Landsbond. Uitgave van
het Vlaamsch Steunkomiteit. 1916.

1 deel

- 532 "Vlaanderen's oproep tot de Onzijdige Volkeren (Als antwoord op dien der Nederlandsche hoogleeraren, enz.)". 1916.

1 deel

- 533 "De Walen en de Statenbond van Vlaanderen en Wallonië". 1916.

1 deel

- 534 "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918.

1 deel

- 535 "Groote Volksvergadering", uitnodiging door de Vlaamsche Landsbond tot een volksvergadering. 1917.

1 deel

- 536 "Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch Kolenbekken door Arthur Faingnaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917.

1 deel

- 537 "Aan het Vlaamsche Volk!". 1917.

1 deel

- 539 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918.

1 deel

- 540 "Een blad uit de Geschiedenis van ons Vaderland. Hoe kwam de Staat België tot stand? Hoe komt Zelfstandig Vlaanderen tot stand?". 1918.

1 deel

- 538 "Raad van Vlaanderen. Verklaring aan het Vlaamsche Volk". [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 541 "Aan de werkersbevolking van Mechelen". [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 542 "Aan alle denkende Katholieken. Wie zijn we en wie zijn we niet!". [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 543 "De Goede Boodschap. De Barmhartige Samaritaan", Evangelie met beschouwing. [ca. 1910-1918?].

1 deel

- 544 "Prospektus", reclame over het nieuwe Vlaamse tijdschrift 'Regenboog'. [ca. 1910-1918?].

1 deel

545 "De Bedriegers aan den Schandpaal", [ca. 1910-1918?].

1 deel

546 23. STUKKEN VAN J. SOMERS
Inventaris van de "documenten van minder belang" aangeslagen
bij J. Somers. [1918.]

1 stuk

24. STUKKEN VAN H. VAN DER HAEGHEN

561 A. *PRIVÉLEVEN*
Ingekomen postkaarten van de bevriende familie Callenbach, op de
vlucht in Nederland. 1916-1918.

1 omslag

562 Aantekeningen en opstellen. 1916-1918.

1 omslag

563 B. *OPENBAAR LEVEN: ALS STUDENT [STUDIEPREFECT (?)] VAN HET
KONINKLIJK ATHENEUM IN MECHELEN*
Ingekomen brieven van het Ministerie van Wetenschappen en
Kunsten. 1918.

1 omslag

25. STUKKEN VAN P. VAN DER ZEYPEN

564 A. *STUKKEN BETREFFENDE DE DRUKKERIJ*
Kasboek van inkomsten van drukkerij Van Der Zeypen. 1916-1918.

1 deel

565 565 - 569 Aantekeningen bestemd voor drukwerk. [1918].
Propagandabureel Mechelen.

1 omslag

566 Volksoepbeuring, afdeling Volksontwikkeling, Mechelen.

1 omslag

567 Open brieven aan de eerwaarde heer Van Oorlée, cantor bij het
Metropolitaan Kapittel van Sint-Rombout, Mechelen door het
propagandabureel Mechelen.

1 omslag

- 568 'Propaganda defaitiste' door het Propagandabureel Mechelen.
1 omslag
- 569 Voordrachten en vergaderingen in Duffel ingericht door het
Propagandacomiteit en het Vlaams Verbond in Duffel.
1 omslag
- 570 Brieven en aantekeningen bestemd voor drukwerk betreffende
Kolenverdeeling voor Vlaanderen en de suikerverdeling
(Verdeelingsmagazijnen) Mechelen. 1918.
1 omslag
- 571 Aantekeningen bestemd voor drukwerk, vlugschriften en omslagen
betreffende het tijdschrift De Blauwvoet. 1918.
1 omslag
- 572 Drukwerk en brieven betreffende het weekblad De Beiaard. [1918].
1 omslag
- 573 573 - 576 Inventaris van affiches opgemaakt door het parket van
Mechelen. 1918.
Propagandabureel Mechelen
1 omslag
- 574 Volksopbeuring Mechelen.
1 omslag
- 575 Vlaamsch Verbond Mechelen, met toegevoegde ontwerpen.
1 omslag
- 576 Affiches aangetroffen in de dossiers van de verenigingen waarvoor
Van Der Zeypen drukwerk verzorgde. 1916-1918.
1 pak

B. DOCUMENTATIE

- 577 577 - 581 Verzamelde pamfletten en kranten betreffende de
Vlaamse kwestie. 1917-1918.
"Aan het Vlaamsche Volk!". 1917.
1 deel
- 578 "Waarom? Daarom! Door Claudius Severus". 1918.
1 deel
- 579 "Open brieven der Vlaamsche Frontpartij verzameld door Karel De

-
- Schaepdrijver en Julius Charpentier". 1918. 1 deel
- 580 "Het Vaderland", ochtend- en avondblad. 1918. 1 deel
- 581 "De Eendracht", weekblad. 1918. 1 deel
- 582 26. STUKKEN VAN A. VAN HILST
Kopieboek. 1905-1918. 1 deel
27. STUKKEN VAN A. VERCAMMEN
- 585 *A. PERSOONLIJKE STUKKEN*
Ledenlijsten en briefwisseling betreffende de oprichting van de
dansmaatschappij "Het Jonge Leven". 1915-1918. 1 omslag
- 586 Ingekomen brieven van de Duitse overheid betreffende de
bezetting van de feestzaal van Vercammen en het verhuur van die
zaal aan het Propagandacomitee Duffel. 1918. 1 omslag
- 587 Lege formulieren van een petitie "De Vlamingen uit België vragen
voor Vlaanderen algehele en volledige zelfstandigheid en de
onverwijldige verwezenlijking van al de maatregelen die er toe
moeten leiden" en een formulier voor inlichtingen omtrent
identificatiegegevens en Vlaamsgezindheid. [ca. 1910-1918?]. 2 stukken
- 588 *B. DOCUMENTATIE*
"Het Vlaamsche Nieuws", dagblad. 1918. 1 deel
- B. VERZAMELDE DOCUMENTATIE*
- 313 1. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR J. BEDESCHI
Fragment uit "Zes praatjes van onze pee". 1917. 1 deel
- 314 Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1917. 1 deel

2. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR F. BERNABÉ
- 315 Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1916. 1 deel
- 316 "Zes praatjes van onze Pee". 1917. 1 deel
- 317 "Eenige woorden tot de menschen met gezond verstand en van goeden wil". 1917. 1 deel
- 318 "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918. 1 deel
- 319 "Het onderwijs in de wijsbegeerte aan de hoogeschool te Gent door stud. Jur. Remi Bosselaers". 1918. 1 deel
- 320 "Een blad uit de Geschiedenis van ons Vaderland. Hoe kwam de Staat België tot stand? Hoe komt Zelfstandig Vlaanderen tot stand?" 1918. 1 deel
- 321 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918. 1 deel
- 322 "De Stroom, algemeen maandschrift voor Vlaanderen". 1918. 4 delen
3. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR A. BOGAERTS
- 336 - 344 VERZAMELD DRUKWERK BETREFFENDE DE VLAAMSE KWESTIE. 1909-1918 EN [CA. 1910-1918?].
- 336 "La question Flamande, exposée aux Wallons. Les objections des Wallonisants. L'Entrée de L.L.L. d'Anvers par Alfons Sevens". 1909. 1 deel
- 337 "De Vlamingen onder de Nieuwe Regeering". 1910. 1 deel
- 338 "Antwoord op den brief aan de koning over de scheiding van Wallonië en Vlaanderen van de heer Jules Destrée, door H. Meert, Leraar aan het koninklijk Atheneum van Gent". 1913. 1 deel

-
- 339 "De Vervlaamsching van de Hoogeschool te Gent". 1916. 1 deel
- 340 "Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch Kolenbekken door Arthur Faingaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917. 1 deel
- 341 "Manifest aan het Vlaamsche Volk door de Vlaamsch Nationale Onderwijsvereniging." 1917. 1 deel
- 342 L. Dosfel, "Katholiek Activistisch Verweerschrift" 1917-1918. 1 deel
- 343 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918. 1 deel
- 344 "De Raad van Vlaanderen aan het Vlaamsche Volk!" [ca. 1910-1918?]. 1 deel
- 451 4. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR E. KEYSER
Edities van de krant "Nieuwe Rotterdamsche Courant". 1916-1917. 1 pak
- 452 Editie van de krant "La Belgique". 17 september 1916. 1 deel
- 453 Reclamefolder van de nieuwe krant "De Morgenbode". [ca. 1910-1918?]. 1 stuk
5. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR L. THIJS
- 547 - 549 VERZAMELDE VLUGSCHRIFTEN EN PAMFLETTEN
BETREFFENDE DE VLAAMSE KWESTIE. 1918 EN [CA. 1910-1918?].
- 547 "Waarom? Daarom! Door Claudius Severus". 1918. 1 deel
- 548 "Aan den Ijzer. Door H.L. Tanrez". [ca. 1918?]. 1 deel
- 549 "De huidige oorlog. In 1911 voorspeld. Door den Franschen socialist François Delaisie". [ca. 1918?].

1 deel

6. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR A. VAN ACKER

550 - 560 VERZAMELDE VLUGSCHRIFTEN EN PAMFLETTEN
BETREFFENDE DE VLAAMSE KWESTIE. 1916-1918 EN [CA. 1910-
1918?].

- 550 Claudius Severus, "Vlaandrens Weezang". 1916. 1 deel
- 551 "Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch Kolenbekken door Arthur Faingnaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917. 1 deel
- 552 "Aan het Vlaamsche Volk!". 1917. 1 deel
- 553 "Het Vlaamsche Volk tegen den centraliseerenden en verfranschenden Belgischen Staat". 1917. 1 deel
- 554 L. DOSFEL, "Katholiek Activistisch Verweerschrift". 1917-1918. 1 deel
- 555 "Open brieven der Vlaamsche Frontpartij verzameld door Karel De Schaepdrijver en Julius Charpentier". 1918. 1 deel
- 556 "Doodgewone gevolgen door Leo Van Heilsdag (uit de Katholieke Vlaamsche student)". 1918. 1 deel
- 557 "Een blad uit de Geschiedenis van ons Vaderland. Hoe kwam de Staat België tot stand? Hoe komt Zelfstandig Vlaanderen tot stand?" 1918. 1 deel
- 558 "Waarom? Daarom! Door Claudius Severus". 1918. 1 deel
- 559 "Raad van Vlaanderen. Verklaring aan het Vlaamsche Volk". [ca. 1918?]. 1 deel
- 560 "De Raad van Vlaanderen aan het Vlaamsche Volk!", [ca. 1918?]. 1 deel

-
- 583 7. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR E. VAN HOOGEMBERT
"Het Vlaamsche Nieuws", dagblad. 1918.
1 deel
- 584 "Een nieuwe ontdekking in het ministerie", vlugschrift. [ca. 1918]
1 stuk
8. DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR A. VERVLOET
- 589 589 - 591 VERZAMELDE VLUGSCHRIFTEN EN PAMFLETTEN
BETREFFENDE DE VLAAMSE KWESTIE. 1917 EN [CA. 1910-1918?].
"Wat het Vlaamsche Volk moet weten aangaande het Kempisch
Kolenbekken door Arthur Faingnaert, Kristen-Sociaal Werker". 1917.
1 deel
- 590 "Zes praatjes van onze Pee". 1917.
1 deel
- 591 "De Raad van Vlaanderen aan het Vlaamsche Volk!". [ca. 1910-
1918?].
1 deel

VII. STUKKEN ZONDER AANWIJSBAAR VERBAND MET HET BESTAND

A. DELEN

- 592 Brievenboek van de studieprefecten van het Atheneum van Mechelen. 1896-1918.
1 deel
- 593 Register met nota's en adressen van klanten en leveranciers in België, Engeland en Frankrijk betreffende de aankoop en verkoop van rashonden (gezelschapsdieren) door brouwer Van De Wijngaert in Lier. 1907- 1908.
1 deel
- 594 Kopieboek van de Manufacture Belge de Textilose, Nekkerspoel Mechelen, afdeling van de Duitse fabriek Oppelner Textilosewerk GmbH. 1915-1916.
1 deel
- 595 Lijst, met aangeplakte plaatjes, van de gewichtsgegevens van runderen. 1918.
1 deel
- 596 Register waarin rekeningen worden bijgehouden van klanten van een krantenhandelaar [?]. [Begin 20ste eeuw].
1 deel
- B. LOSSE STUKKEN*
- 597 Notitieboekje met regesten van aktes van de aankopen van onroerende goederen door J.B. Van de Wiele. 1887-1905.
1 deel
- 598 Lijst van de leden van de landbouwmaatschappij van de gemeente Sint-Pauwels (Sint-Gillis-Waas). Mei 1909.
1 stuk
- 599 Notaboekje met bijbelteksten. 1913.
1 deel
- 600 Brief aan J. Eggers in Schriek, Heist-op-den-Berg van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas- Levensverzekeringskas, Brussel, betreffende terugbetaling. 20 april 1916.
1 stuk
- 601 Stukken betreffende de aanplanting van tabak door Adolf Baelen (Balegem). Mei-september 1916.
1 omslag

- 602 Controlekaarten voor afwezigheid van drie achttienjarigen (*Meldeamt* Antwerpen) met een beschrijving van hun voorkomen. 1917- 1918.
3 stukken
- 603 Personeels-, wedde- en gezondheidskaart ingevuld door de Duitse administratie (*Meldeamt* Leuven en Mechelen) van enkele personen tewerkgesteld bij de Duitse militaire spoorwegdienst, met beschrijving van hun voorkomen en de tijdstippen waarop hun loon werd betaald. 1917-1918.
1 omslag
- 604 Verklaring van de bestuurder van de Beroepsvereniging van boter- en melkhandelaars en boterbereiders der Provincie Antwerpen dat twee leden geschrapt zijn uit de registers in Willebroek om daarna in Mechelen lid te worden. April-mei 1918.
2 stukken
- 605 Huwelijksaandenken van Louisa De Ridder en Juliaan De Wit. Oktober 1918.
1 stuk
- 606 Militaire vervoersbewijzen (treinkaartjes) voor verlof of dienst 'zonder waarde'. [Begin 20e eeuw].
1 pak
- 607 Reglement van inwendige orde voor de goede werking in een melkerij, uitgegeven door een niet nader genoemde vereniging. [ca. Begin 20e eeuw?].
1 stuk
- 608 Briefkaart met spotprent op het Belgisch leger, de Belgische regering en de katholieken, uitgegeven door de landelijke raad van de Belgische werkliedenpartij, naar aanleiding van de algemene verkiezingen van 1912. [ca. 1910-1918?].
1 stuk

C. DOCUMENTATIE

1. FOTO'S
- 609 Foto's van Herman Teirlinck en Cyriel Buysse. [ca. Begin 20e eeuw?].
2 foto's

2. TIJDSCHRIFTEN

- 610 "De Goedendag. Maandschrift voor Vlaamse Studenten." Antwerpen, 1916-1918. Uitgever: Jong Vlaanderen. 1916-1918.
- 611 "De Stroom, algemeen maandschrift voor Vlaanderen." Antwerpen, 1918. 1918.
- 612 "De Toorts. Staat- en Letterkundig weekblad voor Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika." Utrecht, 1916-1917. 1916-1917.
- 613 "Het Vaderland. Staat- en letterkundig nieuwsblad." Amsterdam, 1918. 1918.
- 614 "Kladderadadatsch." Berlijn, 1918. 1918.
- 615 "Illustrierter Kriegs-Kurier." Berlijn, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 616 "Die Woche." Berlijn, 1915-1916. 1915-1916.
- 617 "Die Wochenschau." Berlijn, 1915. 1915.
- 618 "Vlaamsch Leven. Zelfstandig Vlaamsch geïllustreerd Weekblad." Brussel, 1915 en 1917-1918. 1915, 1917-1918.
- 619 "Onze Taal. Weekbladje voor de vlaamschspreekende krygsgevangenen." Göttingen, 1918. 1918.
- 620 "Uilenspiegel van Leuven." Leuven, 1918. 1918.

3. VLUGSCHRIFTEN EN PAMFLETTEN

A. BETREFFENDE DE VLAAMSE KWESTIE

- 621 "Belgen!" Brussel, 1916. 1916.
- 622 "Onrecht en machtsmisbruik." Antwerpen, 1918. 1918.
- 623 "De Vlaamsche Hoogeschool te Gent. Inlichtingsboekje." Gent, 1917-1918. 1917-1918.
- 624 "Hooger Handelsgesticht van Antwerpen. Inlichtingsboekje." Antwerpen, 1917-1918. 1917-1918.
- 625 "Een deugenietsbende in Vlaanderen!" Borgerhout, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].

-
- 626 "Eenige Woorden tot de menschen met gezond verstand en van goeden wil." Antwerpen, 1917. 1917.
- 627 "Rijksuniversiteit Gent, Hoogere school voor Handelswetenschap." Gent, 1917. 1917.
- 628 "Aan de Vlamingen." Temse, [ca. 1910-1918]. [ca. 1910-1918].
- 629 Openbare volksvergadering stad Mechelen met voordracht van Richard De Cneudt "Hoe onze voorvaders streeden om hun Vlaamsche recht". Mechelen, 1918. 1918.
- 630 CLAUDIUS SEVERUS, "Waarom? Daarom." Borgerhout, 1918. 1918.
- 631 "Een nieuwe ontdekking in het ministerie." [Z.pl.], 1918. 1918.
- 632 DOSFEL L., "Katholiek activistisch verweerschrift." Gent, 1917-1918. 1918
- 633 *B. EVANGELIES MET BESCHOUWING: "DE GOEDE BOODSCHAP..."*
"Gelijkenis van de bruiloftsgasten." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 634 "Jezus voorzegt Vervolgingen." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 635 "Voorzeggingen omtrent de verwoesting van Jerusalem en het einde der Wereld." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 636 "Genezing van een waterzuchtige." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 637 "De Farizeën door Jezus beschaamd." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 638 "Opwekking van den jongeling te Naïm." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
- 639 "Genezing van de doof-stomme." Brussel, [ca. 1910-1918?]. [ca. 1910-1918?].
4. LITERATUUR
- 640 BEECHER STOWE H., "De Negerhut", Amsterdam, [ca. 20e eeuw?]. [ca. 20e eeuw?].
- 641 VON BUCHOLB E., "Der Querkopf", [Z. pl.], [ca. 20e eeuw?]. [ca.

20e eeuw?].